

TARTU RIIKLIK ÜLIKOO
ÜLDISE AJALOO KATEEDER

GRACCHUS BABEUF

JA TEMA

UTOPISTLIK KOMMUNISM

DIPLOMITÖÖ

VILVE MÄND

TARTU 1963

Lisseejuhatus

Utopistlike sotsialismi ja kommunismi ideede tekkimine on tihedalt seotud kapitalismi kujunemisega, peamiselt aga kapitali esialgse akumulatsiooni protsessiga. Nii oli see esimene kapitalismi teele astunud maal - Inglismaal, kapitalistliku majanduse kasvavad vajadused põhjustasid talupoegade massilise eksproprieerimise. See oli kahtlemata kõige tähtsamaks teguriks sellise silmapaistva utopistliku teose sünkronismiks, nagu seda on 1516. a. ilmunud Thomas More'i „Utopia“.

Ränk ekspluaterimine põhjustas ka teise tähtsava utopistliku töö kirjutanise - itaallase Campanella „Päikeselinn“, mis avaldati 1623. a.

Prantsusmaal ilmus esimene töö utopistliku kommunismi propageerimises alles

xvii sajandi teisel poolel. Sellise oli Denis Dideroti
, 'Sõnaraamatide ajalugu'.

Esimesed kommunistlikud ideed väljen-
durad ideaalse ühiskonna fantastilises kii-
jelduses, need pole veel teooriad. Alles xviii
sajandist alates hakatakse esmaordselt esi-
tama juba konkreetsid kommunistlike teo-
riaid. Sel alal ajaliseid esimeseks on Mes-
lier', Testament'. Kõige tähtsamaks selle
etapi esindajaks on Morelly ja Morelly.¹

Morelly lähtus oma õpetuses tolle aja ühis-
kondliku mõtte tähtsamatest printsiipidest -
rationalismist, loodusõigusest ja ühiskond-
likust lepingust. Nagu ütleb arad. Volgin,
on Morelly "... kahtlemata kõige originaalsem
selle aja mõtleja..." ja tema "Looduse koodiks"
on "... kõige veadam ja järgkaindavam nende
'rationalistlikust' kommunistist",² kus
kommunistlik ühiskond kui mõistustlik vas-
tandatakse mittemõistustlikule.

Kommunistlike õpetuste vastu tunnevad
suurt huvi ka xviii sajandi prantsuse valgus-
tajad. Nõrdsuse ideedest on kõige rohkem kas-
utatud Rousseau loomingu. Prantsuse kodan-

¹ Kõigi nimetatud utopistide ja ka teiste tööd
koos kommentaaridega on vene keeles avaldatud
sajas "Teadusliku rationalismi ülevaated".

² B. П. Воллин, Французский утопический ком-
мунизм, М. 1960, lk. 55.

liin revolutsiooni uluil aastail arendavad ti-
mas võrdustaraid seisuselt edasi paljud üh-
januud, kellest tähtsamad on Yorselin ja
Boissel. Kui esimene jääb aruult võrdusta-
jaks, siis Boissel'i võib nimetada kommuni-
nistliku mõtte esindajaks, kuigi ka tema õpe-
tus on äärmiselt originaalne.

Kõik selle aja sotsiaalne teooriad mo-
dustavad üllaltki tähtsa rolla sotsialistliku-
kommunistliku mõtte arengus, kuid nad ei omak-
sanda tegutsesat rõõmu. Esmasjärgelt
muutus kommunism poliitilise võitluse loo-
sungis. Prantsuse kodanliku revolutsiooni
perioodil ja välti peidat seda.

Revolutsioon äratas poliitilisele elule
laidad elanikkonna kihiid: talupojad, ulpo-
litaansed ja proletariaansed massid, kes and-
sid revolutsioonile hädavajalikku füüsilist jõu,
kuid teid kaasav^{ka} oma sotsiaalsed unistused
ja lootused, mis veel paljus on ebaselged.³

Just sel taasil kerkib teinavalt päevakorras uus
maailmanorra idee, otsitakse teid praktiliselt
kommunismi kehtestamiseks.

Kõik esirindlinud mõtlejad rogu Prantsus-
maad eitavad oma plaane ja teooriaid me pa-

³ B.T. Воллин, Метод бабужизма в истории социаль-
ных идей, Французский этнограф 1960, и. 1961,
к. 8.

rema iniskondliku rona kohta. Kõige põhjalikumalt ja konkreetsemalt väljenduvad need seisukohtad "Gracchus Babeufi kommunistliku teatuse. Tema poolt organiseeritud "Võidete vanderõu" aga pidi need ideed ellu rakendama.

Käesoleva diplomitöö eesmärgis eugi käsitleda Babeufi teoreetilisi seisukohti kommunistlikust iniskonnast ja selle kehtestamisest, näidata missugusel taasil Babeufi õpetus välja kujunes ja millised on ta arenguetaapid. Kões Babeufi kui teoretiku tegevusega käsitletakse tema organisatsioonilist tööd - "Võidete vanderõu" loomist ja selle tegevust.

Babeufi õpetuse hindamisel ja temav osa käsitlemisel üldises utopistliku kommunismi ajaloos on aluseks võetud K. Marxi ja F. Engelsi tööd "Püha perekond" ja "Kommunistliku partei manifest".⁴ Samuti on kasutatud F. Engelsi hinnanguid Babeufi ja taburismi kohta tema töödes "Totsialismi arenevine utopiast teaduseks" ja "Anti-Dühring".⁷

⁴ К. Маркс и Ф. Энгельс, Собрание сочинений, К. Маркс и Ф. Энгельс, сочинения, т. II, М. 1955, стр. 3-230.

⁵ К. Маркс и Ф. Энгельс, Коммунистический партийный манифест, Т. 1955,

⁶ Ф. Энгельс, Развитие социализма от утопии к науке, К. Маркс и Ф. Энгельс, сочинения, т. II, М. 1960, стр. 74-127.

⁷ Ф. Энгельс, Anti-Dühring, Т. 1954.

Töö kirjutamisel on kasutatud põhiallikana „Võrdseti vandenõu“ aktiivse liikme Philippe Buonarroti kaheköitelid töid „Vandenõu võrdsete nimel, nimetatud Babeufi vandenõuks“.⁸ Nimetatud töö on kirjutatud Ph. Buonarroti enda mälestuste põhjal, kusjuures on kasutatud ka „Võrdseti“ ile toimunud kohtuprotsessi materjali ja vandenõulaste endi poolt kirjutatud dokumente, mis polevad sattunud politsei kätte ega häiritatud ettevõtte mõttes.⁹

Ph. Buonarroti annab põhjaliku ülevaate vandenõulaste tegevusest ja eesmärkidest, samuti tähtsamatest tolle aja sündmustest. Kuivõrd töö tuli kirjutada põhiliselt isiklike mälestuste põhjal, siis pole esitatud protokollilise täpsusega diskussioonid „Võrdseti“ vahel, samuti on mõningaid vatapsusi organisatsioonilise töö käitlemisel. Sellele vaatamata on Ph. Buonarroti mälestused väärtuslikuks allikaks babuvistliku liikumise uurimisel. Põhilises osas - babuvistide sotsiaalse filosoofia ja poliitiliste printsiipide osas on Ph. Buonarroti täiesti usaldusväärne.

⁸ Ф. Буонаротти, Заговор 10 тысяч равенства, неизвестный заговором Бабуфа, т. I и II, М.-Л. 1948.

⁹ Ibid., I, lk. 57.

Eniti hinnatavaas on loomeliselt esas toodud dokumentaalne materjal. Siin on dokumentid vandenõu asitannise ja tegeuse kohta, batuvistide programmilised dokumentid, nagu „Võrdsete manifest“, „Babeufi doktriini analüüs“, „Õigestõusu ant“ ja mitmed seadustprojektid.

Allikmaterjalina on kasutatud nel ajaloolises perioodilises kirjanduses avaldatud Babeufi kirjavahetust,¹⁰ mille järgi saab otsustada Babeufi kommunistlike ideede arengu üle, jälgida tema suhtumist Prantsuse kodanlikku revolutsiooni, eriti jaanetiinide diktatuuri. 1796-97.a. ranglast saadetud kirjade põhjal näeme Babeufi kui murdumatut ja energilist võitlejat, samal ajal aga ka kui hoolitsevat peremeest isa.

Palju hinnalisi andmeid leidub Babeufi revolutsiooniselles kirjavahetuses, käsikirjalistes töodes ja tema poolt toimetatud ajalehtedes, neid allikmaterjali aga poleud võimalik kasutada, sest vastavaid ahiinimaterjali ei

¹⁰ Леонидовиче письмо Г. Бабеуфа, Новая и новейшая история № 5 1960, стр. 97-111.

Леонидовиче письмо Бабеуфа, Французский еженедельник 1960, и. 1961, стр. 252-274.

Новые документы Тракха Бабеуфа, Вопросы истории № 2 1961, стр. 109-116.

de avaldatud.¹¹ Nendes toodud seisukohtad leia-
vad kahtamist batunismi uurijate teoste kaudu.

Suurematist nõunogude ajaloolaste uurimustest
Bateufi utopilise kommunismi kohta on namu-
tatud akad. Volgini tööd „Prantsuse utopiline
kommunism“¹² Selles on analüüsitud Bateufi
seisukohti põhiliste, võrdsete dokumentide alu-
sel. Samuti on näidatud Bateufi raadete aren-
gut ualustliku allkannatijali põhjal. üldi-
senaat on neid küsimusi käsitletud sama
autori töös, „ühiskondliku mõtte areng Prant-
susmaal XVIII sajandil“¹³ Lisaks nendele on
kasutatud akademik Volgini artikleid ka-
buvistide sotsiaalsel teadusel¹⁴ ja kabuvismi

11 Xr rahvusvahelisel ajaloolaste kongressil
1960. a. augustis Stockholmis toimus G. Bateufi 200.
sünniaastapäeva puhul kelloonium Bateufi ja ka-
buvismi uurimise küsimuses. Seal tegid nõunogude
ajaloolased ettepaneku anda välja täielik Bateufi
tööde kogu, kuhu oleks paigutatud kõik seni avalda-
mata dokumentaalid ja maade arhiivid. Selle
ülesande võttis eeldada rahvusvaheline sotsiaalsel lii-
kumise uurimise komisjon (H. B. F. Porushev, Kon-
lokviium, posvayshenniy upravleniyu Bateufa u Sabu-
kuzmoy, Французский етнологик 1960, М. 1961. lk. 275-
- 278).

12 B. T. Volin, Французский утопический комму-
низм, М. 1960.

13 B. T. Volin, Развитие общественной мысли во
Франции в XVIII веке, М. 1958.

14 B. T. Volin, Отношение „равных“ и их социаль-
ных идей, Ф. Буркаррот, Зарождение волиния равенства
ка, илленический зарождением Батефа, т. I, М.-П. 1948,
lk. 5-49.

ajaloostest kohast sotsiaalsest ideede areen-
gus.¹⁵

Sotsiaalseid teooriaid, sealhulgas ka Ba-
beufi õpetust on käsitlenud samuti A. M. De-
borin oma töös „Musaja sotsiaal-politiline
õpetus“¹⁶ ja artiklis „Gracchus Babeufi sot-
siaal-politiline doktriin.“¹⁷ Nõrvelde andad.
Kelgini uurimustega jääb A. M. Deborigi palju
üldisemas ja paliskaudsemas. Kohati piir-
datakse ainult Babeufi seisukohtade esitleri-
misega, andmata sejuures põhjalikumad and-
lusi.

Babeufi õpetust on käsitlenud ka P. P. Itš-
goler oma töös „Babeufi vandenõu.“¹⁸ Põhiliselt aga
käsitleb P. P. Itšgoler Babeufi organisatsio-
nilist tegevust ja toob kokku andmeid vande-
nõu tegevusest. P. P. Itšgoler on ühtlasi ka
Ph. Buonarroti biograaf. Ta artiklis „Philippe
Buonarroti ja ta raamat „Tõrsete vandenõu“¹⁹
analüüsitanu Buonarroti osu katehoolikus

¹⁵ B. П. Волын, Место Бабуизма в истории
социальных идей, Французский этнограф
1960, м. 1961, кн. 7-13.

¹⁶ А. М. Деборин, Социально-политические учения
нового времени, т. I, м. 1958.

¹⁷ А. М. Деборин, Социально-политическая доктрина
Гракха Бабёфа, Из истории общественных движений и
международных отношений, м. 1957, кн. 224-244.

¹⁸ П. П. Щюльц, Заговор Бабёфа, л. 1927.

¹⁹ П. П. Щюльц, Филипп Буонаротти и его книга „Заговор
равных“, Ученые записки, Серия исторических наук,
вып. 6 л. 1940, кн. 230-263.

liikumises, sijuures esineb tendents allhiinudka
Buonarroti osa.

Teise küllalt silmapaistva "Võrdsete rav-
denõu" liikme maršali osa katunistliius
liikumises käsitleb ajaloolane Lutsireno
oma vastavates artiklites.²⁰ Babeufi ja "pöö-
nasti" vastastikusel seost on nurinud
J. M. Zahher. Tema artikkel "Babeuf ja
"pöörand"²¹ annab sel alal väga huvita-
raid andmeid.

Babeufi kommunistlike ideede kujune-
mist ja tema poliitilise tegevuse algust käsit-
leb N. M. Dalin artiklites "Babeufi revolutsioonilised
ideed revolutsiooni eel"²² ja "Babeufi poliitilise
tegevuse algus."²³ Väga palju uusi andmeid
Babeufi kui teoreetiku kohta annab N. M. Da-
lini artikkel "Babeufi "Filosofilise maail-
ma" käänkiist."²⁴ Nõutatud ajaloolase
tööde suureks vääruseks on see, et ta kasutab
hulgaliselt semitundmata arhiivmaterjali.

²⁰ Т. С. Кучеренко, Роль семьи Бона Маршала в "Заво-
воевание равновесия", Новая и новейшая история № 6
1961, с. 114-121.

Т. С. Кучеренко, Социально-политические взгляды
Бона Маршала, История социалистических пре-
ствий, Сборник статей, М. 1962, с. 149-195.

²¹ Э. М. Захер, Бабёф и "Бешеные", Французский этно-
логик 1960, М. 1961, с. 48-71.

²² В. М. Далин, Социальные идеи Бабёфа накануне ре-
волюции, Новая и новейшая история № 1 1961, с. 52-71

²³ В. М. Далин, Начало политической деятельности Ба-
бёфа, Французский этнологик 1960, М. 1961, с. 20-47.

²⁴ В. М. Далин, Известная рукопись Бабёфа, Французский
этнологик 1958, М. 1959, с. 184-205.

Terminoloogiline Prantsusmaa ajaloo osas oli kindlalt kõige väljapaistvamaks odessa Riikliku ülikooli professor Dobrojubski. Tema töö „Terminool“²⁵ ongi aluses vastava perioodi seloostamiseks. Selles töös on K.P. Dobrojubski seloostanud ka Babuši suhtumist jaanobiinide diiktamisse ja 9. terminooli kontirevolutsioonilise pöörduse, noiidoldesta arengut antijaanobiinid vandenõu organisatsiooniks.

Palju faktilisi andmeid 1795. a. ülestõusude kohta annab annad. Talle töö „Terminool ja preiaal“²⁶ viitavad autorilt on kasutatud veel Babuši biograafiat²⁷ ja tööd ulatuslikum uuringuid tööliste klassi suuna kohta Prantsuse kodanliku revolutsiooni perioodil.²⁸ Siinast esineb mõningaid esinusi ja vananenud teoreetilisi seisukohti, kuid nad annavad head faktilist materjali.

Mõningaid andmeid Prantsuse kodanliku revolutsiooni kohta on võetud ka A.Z. Manfredi tööst „Suur Prantsuse kodanlik revo-

25 K. П. Добролюбский, Терминология, Очерки по истории массовой борьбы во Франции в 1794-1795 гг. Москва 1949.

26 Э. В. Паре, Терминология и преамбула, Социализм, т. II, М. 1959, с. 319-362.

27 Э. В. Паре, Дело Бабюфа, Очерки и характеристики из истории европейского общественного движения в XIX веке, С.-Петербург 1903, с. 159-209.

28 Э. В. Паре, Рабочий класс во Франции в эпоху революций, Социализм, т. II, М. 1957.

lutsioon XVIII sajandil. 1789-1794." ²⁹ Niimetatud töö on võrdlemisi palisandru ja annab ainult üldise ülevaate.

Prantsuse ajaloolaste töidest on kasutatud M. Dommenge' artiklit 1793. a. konstitutsiooni vastababuristlikus liikumises ³⁰ ja tööd, Babeuf. ³¹ Viimases on liigselt piiratud nõhutada Babeufi õpetuse seost traditsioonikommunismiga. Babeufi revolutsioonilise diktatuuri idee on aga sarnastatud proletariaadi diktatuuriga.

Peale nimetatud ajaloolaste töide on kasutatud veel nõukogude autorite L. I. Gordoni ja J. J. Maikorskaja artikleid, prantsuse ajaloolastest A. Mathiezi, A. Schouli, R. Garaudy jt. töid.

Käesolev töö on jaotatud kolmeks peatükiks. Esimeses peatükis antakse ülevaade Prantsusmaast teemideorilise vastisiooni peivoodil, s. t. elurorast, mis tingis Babeufi "Võrdseta vandenõu" loomise, tema katse kasutada ära valva revolutsioonilisust ja teostada uus revolutsioon.

²⁹ A. Z. Manford, Великая французская буржуазная революция XVIII века. 1789-1794, М. 1956.

³⁰ M. Доммэнге, "Рабство и конституция 1793 года, Французский ежегодник 1960, М. 1961, с. 72-94.

³¹ M. Доммэнге, Бабёф, Л. 1925.

Teises peatüüs käsitleakse Babeufi kommunistlike ideede arengumist, tema raadete arengut feodalismi vastu "Võrdsete vandenõu" organiseerijana. Lühemalt peatutakse Babeufi organisatsioonilis-propagandistlikul tegevusel revolutsiooni päevil, nohkeim aeg termidoorliku revolutsiooni ajal, mil tegutses "Võrdsete vandenõu". Samuti tuuakse ära babuvistlike liikumise arengumise põhjused.

Babeufi kommunistlikku õpetust analüüsitakse võlvandades peatüüsis. Selles antakse lühike ülevaade ka sellest sotsiaalsest parandist, mis oli eskujuus Babeufile. Siin antakse ka hinnang Babeufi utopistlikule kommunismile. Babeufi ideede arengut ja mõju käsitletakse lühidalt lõppsonas.

I peatük

Terminoloogiline Prantsusmaa

Suur Prantsuse kodanlik revolutsioon saavutas oma haripunkti jakobiinide diktatuuri kehtestamisega ja tänu sellele viis lõpule kodanliku revolutsiooni, purustas feodalismi ja puhastas teed kapitalismi arenguks Prantsusmaal. Jakobiinide ja nende juhi Robespierre'i es seisis küsimus, kas revolutsiooni edasiviia või ise hukkuda. Kuna esimene tee oli objektivselt võimatu, siis aga valmistasid need ne juba oma tegevusega ette, enamalduks jätkajärgult oma toetajaid. Ja seetõttu muutus Terminoori - 27. juuni 1794. a. kontrevolutsiooniline pööre paratamatuks.

1793. a. septembris arreteeriti Jacques Roux ja teised „pööraste“ juhid, kes esindasid Pariisi munkielotside huvi. Nagu ütles A. Z. Manfred, avaldus, nendes repressioonides rahva esindajate vastu isegi selliste julgete re-

revolutsioonäride, nagu jakobiinide, kodanlik
demus.³²

Peale selle teimus 1793. a. sigisest alates
jakobiinide endi hulgas lähenevine. Kerkis
esile parempoolne suund - dantonistid, kes
koondasid enamuses neid, kes olid kas otse-
selt või kaudselt kasnava kodanluse siinda-
jad. Vasarpoolseses miilmituses olid he-
bertistid. Siimasti juhtides olid Chaumet-
te ja Libert. Niimase ajaleht "Père Duchêne"
oli väga populaarne Pariisi töötava rahva
hulgas.

Vastuolud robespiäristide ja hebertistide va-
hel tihardesid eriti 1794. a. kevadel, mil seoses
nõrke töilusolukonaga hebertistid kritiseerisid
rahvapääste komitee tegevust. Valmistati rügi
ette ülestõusu, kuid varsti Libert ja teo poe-
hoijjad arreteeriti ja 24. märtsil giljotiineriti.
Aprilli algul tabas sama saatus ka dantonisti.³³

Terrori abil piüidsid jakobiinid oma vaen-
lastega toimie tulla, kuid nad ei märga-
nud, et "... andes ühe käega löögi revolutsiooni
vaenlastele, jakobiinide juhid teise käega and-
sid löögi teo kaitsjatele."³⁴ Sellega kitsunda-
sid nad oma sotsiaalsed baasi. Pariisi töö-

³² A. 3. Манфред, Французская революция, lk. 203.

³³ Ibid., lk. 244 jj.

³⁴ A. 3. Манфред, Французская революция, lk. 263.

tarad hulged muutusid jaotuinide saulastus. Su eli paatamatu, sest ka kõige radikaalsemadki jaotuinid ei löinud naugumale väikerodadevast võrdustamisest ja, töalistele jaotuinide diktatuur ei võinud anda ega andnud midagi piisivat,"³⁵ sest "... rogu oma ajaloolise progressiivsuse juures jaotuinide diktatuur ikkagi ei ühtanud piiratust, mis on omane igasugusele kodaniku revolutsioonile."³⁶

Pärast Prantsuse armu võitu Belgias Fleurus'i juures, millega Prantsusmaa rüütsidused otsustavalt paranes, suurenes belgi rahulolematuse jaotuinidega, eriti terroriga. Terror aga tugunes belgi 23. põhialist - 8. kermidokorini tegi revolutsiooniline tribunaal 1285 sunnakohtust ja ainult 278 mõisteti õigeks.³⁷

Ragu seloomustab A. Mathiez, rõttis terror ennenähtamatu ulatuse ja asi ei oleks enam ajutises vägivaldas, vaid selles, et igaresens unaldada vaenlindaud niivõrdused. Terror muutus kežiinuks, milles töötati välja tulevast demokraatiat kõige selu varemeil, mis on seotud vana konaga.³⁸

Jaotuinide diktatuuri algul selline terror õigustas end, kuid pärast Fleurus'i, na-

35 B. П. Волков, Метро Бабугина, lk. 8.

36 A. J. Манфред, Французская революция, lk. 271.

37 A. Mathiez, Террор, Французская революция, т. III, м. 1930, lk. 195.

38 Ibid, lk. 144.

gu märgib F. Engels, ta muutus nitterajalikuks samuti nagu Robespierre'gi.³⁹

Loomulikult polevad julm keiser aiussas jaobiiinide langemise põhjuses, vaid ka „...rastuolud robespierristide majanduspoliitikas tegid nende eluorua ebaindlaas.“⁴⁰

Sellises eluoruas kujunes 1794. a. juuli algul vandenõu revolutsioonilise valitsuse vastu. 9. septembris - 27. juulil 1794. a. astuti avalikult konvendis Robespierre'i vastu väja. Tal ei lastud kõnelda konvendis ja nõuti ta arreteerimist, mis teostatigi.

Robespierre'i kaitses astusid väja Pariisi kommun ja jaobiiinide klubi. Nende peol oli ka rahuskaardi julitkond. Pariisi kommun muutas väja ilustõusu konvendi kontrevolutsioonilise enamuse vastu. Siial- gul oli esimestel nelvastatud jõudude iluudal, siis ei kaantatud seda ära ja loodi soodsad võimalused vaenlastile - kontrevolutsioonilistele jõududele. Viimased teetas na enamus Pariisi septsione, koda viimasel ajal jaobiiinide poliitika enam ei rahuldanud. See võimaldaski kumitada jaobiiinide diktatuuri. 9. septembris tähistab sume Prant-

39 Ф. Энгельс - К. Кауцкому, 20 февраля 1899 г., К. Маркс и Ф. Энгельс, Избранные произведения, М. 1953, эк. 409.

40 К. П. Добролюбовский, Термигор, к. 7.

suse kodanliku revolutsiooni lõppu, siitpeale
 " ... liikumise tõusvas joones muutus liikumise-
 sus langemas joones." ⁴¹

Nõimule tuli niid surnodanlus, kes üi-
 nustas arveid õiendama robesjärjastidega. Ro-
 bespiere ja ta 22 raadast giljotineeriti slua
 kohtuotsustat kogu järgnisele päeval, s.o. 10. ter-
 midooril - 28. juulil. 11. termidooril giljoti-
 neeriti veel 82 robespiere'i pooldajat. Viimaste
 hulgas oli 79 kommunisti liiget. ⁴²

9. termidoor tähendab poliitilise ja
 sotsiaal majandusliku reaktiooni algust.
 Kõneendi järgner 15-kuuline eksistentsi-
 periood kannabki nimekest termidoorliku
 reaktiooni periood, mis lõpeb Direktoriiumi
 kättestamisega 26. oktoobril 1795. a.

Naadeldes poliitilisi liikumisi püüest
 9. termidoori, näeme väga kiijut frantsi-
 nide, gruperingute ja röölude konglome-
 raati. Sellest paistab silma siiski kolm
 põhilist gruperingut: vasarpoolsed termi-
 doorlased, parempoolsed termidoorlased
 ja ektoradallased.

Vasarpoolsed termidoorlased, jaobiiinide
 jäianust ehk nagu neid nimetatakse " Robes-

⁴¹ К. П. Добролюбовский, Терминологическая лекция
 историк-марксист, т. I, М. 1926, л. 96.

⁴² К. П. Добролюбовский, Термилог, л. 35.

pierre'i saba' sotsiaalses kaanis oli väikekodan-
 lus, väikekodanlik intelligents, väikeettevõtted ja
 kaupmehed. Parempoolsed terridooland kassi-
 nused veel spetsialiseeritud rikastunud ko-
 danlused. Elitööstused esindasid linna-
 kehvitut, töötut intelligentsi ja laostunud käsi-
 töölisi. Niimastega oli seotud ka Babeuf.
 Ta avaldas oma ajakhes nende nõudmisi
 ja petitsioone. Elitööstused kloorusid
 pärast terridooli sündinusi parempoolsete
 terridoolastega, mida P.P. Hägeler nimetas
 „ajalooliseks anarhismiks”.⁴³

Selline süsteem oli ainult mõned uued
 pärast reaktsiooni kehtestamist, järk-järgult
 saanitavad parempoolsed terridooland
 oma võidu. Esialgu oli neil aga tegemist
 mitmete venelike riiklikustega ja seetõttu
 ei julgenud nad kogu hävitada korraga võiki
 oma vaenlasi. Seid see ei jäänud tegemata.

Kõik pärast 9. terridooli purustati revo-
 lutsioonilis-demokraatlik riigiparaat. Rah-
 vapäiate Komiteelt võeti ära ta endised voli-
 tused ja ta koosseis muudeti. Koos Pariisi
 kommuuniga liideti ka revolutsioonilise
 valitsuse tugi – rahvaühingud ja revolutsioo-
 nilised komited.⁴⁴

⁴³ Т.П. Мельков, После Термидора, Очерки по истории
 Термидорской реакции, т. I, М. 1930, л. 57.

⁴⁴ А.З. Манфред, Франция в период термидорской
 реакции. Директория, Всемирная история, т. VII, М. 1959, л. 56.

1794. a. siigisel vabastati endised vangista-
tud kontrevolutsioonilised tegelased. 1794. a.
detsembris tulid Konventi tagasi ühondid.
Suural ajal tugernesid repressioonid jaotini-
de vastu. Kodanikud, kuldse nooruse salgad
niistand jaotituid klubi muumid ja 1794. a.
novembris ta suleti.⁴⁵

Siantsioon lihvides ka jaotituid
seksiaal-majandusliku seadusandluse põhi-
toe - maksimumi. Igasugused taxistused
spemulatsioonid ära kaotati. Juba
varemgi oli seda seadust palju rüütnud,
kuid 1794. a. detsembris ta kaotati ofitsiaal-
selt.⁴⁶ Maximum ei hukkunud mitte
sellegi pärast, et ta oleks muutunud täiesti
mitterajalikuks, vaid sellegi pärast, et "... kest-
va klassivõitluse tulemusena olid puusta-
tud ja nõrgestatud need ühiskondlikud
klassid, kes omal ajal ta ellu kutsusid. Ta
hukkus sellegi pärast, et võitis suurkodanlus."⁴⁷

Maximumi kaotamise tagajärjed töota-
ratel hulkadeli olid katastroofilised. Kuigi
arad. Tallu väidab, et "maximum kui tõe-
esemele hindade regulerija osutus täiesti eta-
õnnestunud abinõuks ja ei parandanud,

⁴⁵ A.3. Мандрег, Директория, кн. 56.

⁴⁶ А. Матвей, Термигорманская манушк, м.-л. 1931,
кн. 91.

⁴⁷ П.П. Угрюмов, Тоси Термигора, кн. 92.

raibid halvendas tarbijate eluorda, ⁴⁸ ei saa
 sellega täielikult nõustuda. Maasimuni
 kehtestamine oli kahtlemata progressiivne, kuid
 rahva eluorda ka muidugi eeldatud mää-
 ral ei parandanud, sest pärast maasimuni
 kehtestamist paljud kaubad kadusid müü-
 gilt.

Niiid aga, pärast maasimuni kehtestamist,
 tõusid hinnad sellise kiirusega ja sellisel
 tasemel, et nad olid rahva enamusel rätta-
 saamatud. Järsult halvenes tootlusolu-
 kord. 1794. a. lõpul sai Pariis iga päer
 1600 koti jahu, mis võimaldas anda mi-
 nuse kohta ainult 1 nael leiba päevas. ⁴⁹

1794-95. a. talvel on juudus paljudest
 laiatate kaupadest. Töölised undarad
 kiituse, seibi ja kiinuldde sume juuduse
 üll. Kiinuldde juudumise tõttu oli ras-
 kendatud kodutöölise töötamine. ⁵⁰

Taval ajal halvenes ka riigi rahaline
 eluord. Enne maasimuni kehtestamist
 olid riigi väljaminekud 268 milj. liire'i, sise-
 tulekud üle 49 milj. Nivoois (detsember-jaa-
 nuar) väljaminekud aga juba 428 milj. ja
plüvooisil (jaanuar-vebruar) 503 milj., kus

⁴⁸ E. B. Тарно, Работни красс, lk. 493.

⁴⁹ Ibid., lk. 522.

⁵⁰ Ibid., lk. 523 jj.

juures siinoleitud elid kasvunud ainult
68 miljoni. ⁵²

Assignaatide kuss langes kolutava kiim-
rega. Kui 1794. a. juulis 100 livre'i assignaa-
tide eest maksti 34 livre'i metallis, siis no-
vembri juba 24, 1795. a. märtsis - 14, aprillis
aga ainult 8 livre'i metallis. ⁵³

Sellisese oluanda elid surutud Parii-
si eluand. Raske toitlusoluand, samu-
ti tööpuudus pidid tõukama rahvast uude
rõõgastumisele. Nagu siinuitab anad. Tall-
u eluand 1795. a. töötute küsimus sugugi
vähem terv kui ümberil aastail. ⁵⁴

eli tunda lähenevaid rahutusi. Juba
1795. a. 1. jaanuari politsei tükandis on öel-
nud, et kaebused hindade kasvade tõusu
üle on ületanud igasugused piirid ja rõi-
vad eili kutsuda rahutusi. ⁵⁵

Nagu siinjutavad nende sündmuste kaas-
ajsed, lilitus korundi vastasse leerisel-
liseid inimesi, kes rarem ei elnud mille-
gagi seotud jaostinidega, kuid niinid, rassa-
tes teriid tunde sulle, et kalli raha eest
osta endale leiba, vanatuseid valitsuse vas-
tastest melleoludest. ⁵⁶

52 А. Матвей, Петербургская палата, кн. 134.

53 Ibid.

54 Е. В. Паше, Работы кассе, кн. 496.

55 vt. К. П. Добрянский, Петербургская палата, кн.

56 vt. Ibid., кн. 105.

1795. a. Jermuinaali esimestest päevadest (mõnt-
si lõpust) alates suuorid Pariisis veelgi hal-
veneb. Selitsev ettevaadetest loenu, et leiba an-
tause väga halvra kvaliteediga ja sedagi ei
jätke kõigile. Päljud reisarad ood läbi
leivakaupluse uste taga, kuid peavad ma-
gi lahkuma tühjade nätega. ⁵⁷

Toitluskriis põhjustaski rahva välja-
astumise 12 Jermuinaalil (1. apr. 1795. a.),
mil suur hulk naisi ja lähemaid elanik-
ke tungis Kouventi, nõudes leiba, 1793. a.
konstitutsiooni ja arretitud patrioo-
tide vabastamist. Päeva lõpuks koonda-
ti Kouventi ümber neutrastatud jõude ja
ületoonusnud sunniti laiali minema sa-
ratamata mitte midagi.

ületoonusnute nõudmised jäid rahul-
damata, toiduloluorid ei paranevad
sugugi. Aprillist maini leivahinnad
tõusid veelgi 2 - 2,5 korda, ⁵⁸ ulatudes pe-
riaali algul (mai lõpul) 16 livre'i naul, vas-
ti aga 22 livre'i naul. ⁵⁹

Paratamatu oli uus ületoonus Kouven-
di vastu, mis puhkeski 1 periaalil (20. mail)
1. periaali hommikul kell 5 anti Pariisi

57 vt. E. B. Тарле, Терминналь и преуналь, lk. 410.

58 A. Z. Мандрег, Директорналь, lk. 58.

59 vt. E. B. Тарле, Терминналь и преуналь, lk. 440.

eeslinnades hõirekella, mille peale rahvas
 hakkas kogunema. Seejärel liiguti kesk-
 linna, et minna Konventi ja esitada oma
 nõudmised. Ka seekord, nagu žurnaa-
 liski nõuti leiba, 1793 a. konstitutsiooni
 kehtestamist ja patriootide vabastamist. Üles-
 tõusnud nõudsid ka kehtiva valitsuse muut-
 mist, igasuguse võimu kaotamist, mis ei tule-
 ne rahvast.⁶⁰

Võrreldes žurnaaliga see perioodi
 ülestõus palju ulatuslikum ja nagu väi-
 dab akad. Teile, oli olemas ka mingi orga-
 nisatsiooniline keskus või vähemalt mitria-
 tiigrupp.⁶¹

Täielikult tsentraliseeritud juhtimist
 aega polenud ja alles sündimiste käigus
 püüti luua ülestõusu organisatsioonil-
 list kesksust ja strateegilist kesksust. Seda
 aega ei loodud. Rahvas raiskas ajatult
 aega konvendis ega ei teinud otsusta-
 valt. See andis konvendile võimaluse koon-
 dada sõjaväge. Kuid kohe ei suudetud
 ülestõusu maha suruda. Alles 4. perioodi
 li (23. mai) õhtuks muutis ülestõusu te-
 visa vastupanu Saint-Antoine ees-

⁶⁰ E. B. Мартин, Мемуары и документы, т. 446 ж.

⁶¹ Ibid., т. 447.

linnas.⁶² Algas julm aareti siendamine üles-
tõusnutega.

Nüüd oli suuroodanlus purustatud
oma aelased rasevalt töötavate hulsade
näd. järgnevalt piüdis ta ra juridiliselt
formuleerida oma võitu. Seda tegi uus
1795. a. konstitutsioon, mis võeti vastu 1795. a.
augustis Kõrreudi poolt.

Selle järgi säilitati küll vabariik,
muid üldine valimisõigus kaotati. Lea-
dusandlik võim pidi minema Nõuajaja
ja vanemaale nõuajajale, täidesaatev võim
Direktoriumile, mis pidi koosnema viiest
direktorist. Et vältida monarhistide va-
litsuse tulekut, nähti ette, et 2/3 seadus-
andlikest organite koosseisust pidid olema
endised Kõrreudi liikmed.⁶³ Praktiliselt
täheudas see nõigi endiste Kõrreudi liikme-
te minekut uutesse valitsemisorganitesse.

Lejalistid piüdisid oma oluorda
päästa ja alustasid 13. raudenjääril
(5. oktoobil) 1795. a. mässu. See aga suruti
maha, misjuures peaosas selles etendas kind-
ral Napoleon Bonaparte.⁶⁴ Sellega oli lik-
videeritud ka eht suuroodanlus võimule pa-

⁶² E. B. Пайев, мемуары и документы, к.

⁶³ А. З. Мандрег, Директория, к. 60.

⁶⁴ Ibid.

remalt. Suuradamluse jõud esitus
 „... riiklõlõdases, et žerminalis ja perrias-
 lis võita olt vasemalt, mis tuli tööliste es-
 linnadest, 13. vandenjääril - dõk paremalt,
 mis kerkis esile vana uona restamenjate-ro-
 jalistide poolt ...”⁶⁵

Suuradamluse lõplian võidu rin-
 nitas 1795. a. novembris jõusse astunud
 uus konstitutsioon. Prantsusmaa areng
 läks edasi kapitalismi suunas. K. Marx
 ütleb, et „Direktoriumi valituse ajal pää-
 seb hoogalt esile ja hakkab alluama keema
kodanliku ühiskonna tõeline elu, kauban-
 duslike ettevõtete palarik, rikkastumisking, ...
 vabanenud tööstuse esimesed liigitatud-
 kõik need olid äjasündinud kodanliku
 ühiskonna üsineud elujõulised süm-
 toomid.”⁶⁶

Mida aga tõi Direktoriumi valitus
 ja kapitalismi arenemine töötavatele
 hulvadile? Nende majanduslik eluand
 jäi endiselt lootusetuks. 1795. a. lõpul
 maksis kõige halvema sordi kartuli setre-
 rik⁶⁷ 200 livre'i. Kõige halvemat leibagi

⁶⁵ Э. В. Пярри, Терминант и република, lk. 340-341.

⁶⁶ К. Маркс и Ф. Энгельс, Свято семейство, К. Маркс
 и Ф. Энгельс, Социализм, т. II, М. 1955, lk. 136-137.

⁶⁷ setrerik = u. 26 l.

ii saanud odavamalt kui 50-55 liire'i
naal. Töölise tööpäev aga hinnati keskmii-
selt 100 liire'ile.⁶⁸

On loomulik, et raske majanduslik
olusord pidi sünnitama uusi proteste,
uusi väljastumisi valitseva konna vastu. Kuigi
rahva jõud olid revolutsiooni ja selle jäigne-
nud ülestõusude käigus tunduvalt nõrges-
tatud, oli tal veel küllalt jõudu, et organi-
seeruda uuesti ja astuda võitlusse oma
konna eest, sest kodanluselt ei olnud neil
sodata oma elukorra parandamist.

Kui kodanlusel oli „... õigus pidada end
võitluses aadli vastu ihtlasi tolle aja mitme-
suguste töötavate klasside huvide esinda-
jaks, siis keskisid oneti iga suure kodan-
liku liikumise puhul eril ka selle klassi
resisivad liikumised, kes oli tänapäeva
proletariaadi enam või vähem väljakuju-
nenud eluajaks, niisuguses liikumises
oli „... suure Prantsuse revolutsiooni ajal Ba-
beufi liikumine.“⁶⁹

Babeufi üleskutsu uude ülestõusule
„Rahvatõuuni“ lehe väljeldelt olusordas,

⁶⁸ Э. В. Тарле, Рабочий класс, lk. 524.

⁶⁹ F. Engels, Sozialismi areenimine utopias-
taduses, K. Marx ja F. Engels, Valitud teosed
kahes köites, v. II, T. 1960, lk. 96.

kus linnakristu oli "... eemaldatud po-
eütelistest õigustest, ... desorganiseeritud, ta-
julid tapetud...",⁷⁰ oli oma jõult ja
tähtsusest kõige silmapaistvamaks
protestiks revolutsiooni lõpetamise vastu.
See oli üks katseid, anda Prantsus-
maale õnn.⁷¹

Kui "Prantsuse töölised astusid
kodanliku revolutsiooni teadmata end-
vel kui eriline ühiskondlik klass oma
eriliste klassihundega,"⁷² siis revolutsiooni
käigus hakkas ta kujunema isesevaks
jõuks. Ta saab omi vajadusest "... otsida
oma isiklike teid, iseseisvalt jõuda oma
riiklike klassiesmäride saavutamisele."⁷³
Nagu ütleb prantsuse ajaloolane Garaudy,
tekkis just "sellest erimesest kodan-
luse ja rahva vahelisest lõhest, mis oli uue
klassiantagonismi väljenduses... kommuni-
sismi erimene vorm, baburism."⁷⁴

Seega Babeufi õpetus - baburism saab

70 Т. П. Мухомов, Заговор Бабюфа, lk. 21.

71 Е. В. Пярл, Дело Бабюфа, lk. 160.

72 В. П. Воллин, Очерки истории рабства, lk. 9.

73 В. П. Воллин, Очерки истории рабства, lk. 403.

74 E. Garaudy, Die französischen Quellen des
wissenschaftlichen Sozialismus, Berlin 1954,
lk. 50.

ki kujunema harkava proletariaadi ideo-
 loogians, Babeuf aga nende revolutsioonilise
 võitluse juhiks.

II peatükk

Guacchus Babeufi kommunistlike ideede kujunemine ja „Võrdsete vandenõu“

Terminoloogiline maksiooni ja Direktoriooni perioodil oli kõige silmapaistvamaks protestiks kehtiva konna vastu Babeufi tegevus. Koos oma mõtteaaslasti- „Võrdsete vandenõu“ liikmetega valmistas ta ette uut revolutsiooni, et kehtestada selline iniskondlik kord, mille aluses on võrdsus. Sel perioodil kujunes lõplikult välja ka tema kommunistlik õpetus, kuid kommunistlike tendentsi on märgata juba revolutsioonielseil aastail. Neude kujunemine on lahutamatuult seoses ka elumutsega ja tegevusega enne revolutsiooni ja revolutsiooni päivil.

Noël - François Babeuf (1794. a. võttis ta endale esinimes Gracchus) sündis 1760. aastal Picardie's demobiliseerunud sõjaväelase perekonnas.⁷⁵ Babeufide perekond oli sageli majanduslikes raskustes ja seetõttu ei õnnestunud François Babeufil saada haridust. Mõningaid teadmisi sai ta isalt, kes õpetas talle aritmeetikat, sausa ja ladina keelt. Nüüd teadmisi täiendas ta hiljem iseseisvalt õppides.⁷⁶

14-aastaselt⁷⁷ pidi Babeuf kodumaa taluema ja kannama ise elatust kannama. Ta on algselt maamootjane,⁷⁸ siis proditsiis, kuhu ta kohustuste hulka nummus vanade ahiinimatustajate põhjal aadlimõisate minisute ja senjoriaalõiguste loomide koostamine.⁷⁹ Praktiliselt tähendas see vanade koormiste ülesotsimist, et neid ülesti kehtestada.

Kui imelik see ka pole, alustas Babeuf eluultsega, mis tegi teda mõisnike huvide kaitsjaks. Kuid just siin hakkab ta mõistma seda õiglusetust, mille all kannatasid talupojad.

⁷⁵ А. З. Манфред, Бабюф, в. Бюкаппоти, Завоевание равенства, иллюстрированный биограф Бабюфа, л. 1948, кн. 340.

⁷⁶ Е. В. Паре, Дело Бабюфа, кн. 161.

⁷⁷ Мõningail andmeid 16-aastaselt.

⁷⁸ П. Т. Шюль, Завоевание Бабюфа, л. 1927, кн. 23.

⁷⁹ А. М. Деборин, Соц.-полит. время, кн. 579-580.

Lui Babeuf oli 20-aastane, kui ta isa
 ja perevõõra toitmine jäi niid tema ho-
 leks. Lühivõõra, jagades lastele riimariid-
 nõuandeid, soovita isa igapäev valido-
 undall uskujin vana-aja kanglastest. Ise
 oli ta kõige kohkem soovitud armane-
 da vana-Rooma rahvatribuunill Gaius
 Gracchuseli ja kasvõi hussuda nii, nagu
 hussus Gaius - kõige parema eest, üldise
 õnne eest.⁸⁰ Arvatavasti on need isa sõnad
 üllus põhjuseks, mis Babeuf võttis undall
 Gracchuse nime.

Oma töös muutus Babeuf pidevalt konna
 sotsiaalse väõiguseks. See surnib teda
 sügavamalt analüüsina demasolivat kor-
 da ja etromu teed selle muutmises. Juba
 sel perioodil võib märgata Babeufi radete
 kommunistlike tendents. See ilmneb ta kir-
 jarahetusest Arnas' Traduste rademina sen-
 retari Dubois de Fosseux'ga.

Viimane palus Babeufil eritada kolm
 temat jäjevõõra konkursi jaoks. Üks neist
 oli järgmine: „Missugune oleks imintead-
 miste poolt saantatud kaasaja taseme
 juures rahva olukord, kui ühiskondli-
 kud asutused oleks ülls ehitatud nii, et

⁸⁰ vt. S.B. Wapne, Dero Radega, lk. 162.

kõigi tema üksimete liikmete vahel valitsevas
~~see~~ täielis võrdus; et ... maa meenus mitte
 üksikisikutele, vaid kõigile üldiselt; lõpuks, ühis-
 omand ei andataks kõigile esemetile, keegi ei-
 nerata tööstusharude produktidele ... " 81

Sellest temast nähtub, et Babeuf as-
 tub välja naomandi vastu, nõudes kõige
 valdumist ühiselt. Need aga on veel era-
 selged mõtted. Põhiliselt jääb Babeuf ega-
 litarismi positsioonile ja võrdus tähendab
 talle sel perioodil siiski rohkem omam-
 di võrdsustamist kui naomandi täielik-
 ku vastamist.

Kõige suuremat tähelepanu pöördab
 Babeuf talupoegade elunorma parandamise-
 le. Ta teeb mitmeid ettepanemuid põlluma-
 jandusliku tootmise ümberkorraldamise
 kohta. Babeuf kõigi farmide suure kont-
 sentreerumises ohtu põllumajanduse are-
 gule. 1785. a. saatis Babeuf Académie des
 sciences de l'agriculture konkursile oma töö, milles
 ta käsitles suure farmide jagamise kasu-
 likkust ja nende sooritatavat suurest. 82

Babeuf on küll jaotamise poolt, kuid see-
 juures ta kinnitab, et „jaotada - see ei

81 А. Мухоморов, Социализм и французская
 революция, Петербург 1907, кн. 40.

82 М. В. М. Данин, Социальное учение, кн. 36.

täheksa purustada.⁸³ Sa w podda sa väiketalundid, sest need taastavad põllumajanduse arengit, pidavad töölikust. Kompromisslahenduses on idee luua uusi põllumajandusliku kollektiive. Viimaste loomine on võimalik ilma demokraatia põhjalise muutumiseta. Selline lahendus w see Babeufi arvates veel ideaalne, kuid parem kui väiketalundid.⁸⁴

On teada ka teine konarssitöö põllumajandusest. See on 1787. a. esitatud töökoerärgasüsteemi vastu. Babeuf väidab, et ei ole mingit vajadust jätta igal aastal $\frac{1}{3}$ põllumaast seisma.⁸⁵

Sellised on Babeufi mõtted enne revolutsiooni. Püüid parandada lihtsahva olukorda sunnis teda otsima selliseid teid, mis ei nõua radikaalseid muudatusi ühiskondlikus korras. Viimast w peo ta antud momentil võimalikuks. Sejuures aga on taaris saanitada rõõmsus.

Analüüsides demokraatia tarbimise põhjusi, tuleb Babeuf järeldusele, et peamised vasked on feodalism.⁸⁶ Tema ideoloogiat sel ajal iseloomustab P.P. Itzigoff järgmiselt:

⁸³ vt. B. M. Danun, *Сочинения его*, lk. 57.

⁸⁴ B. T. Bonnin, *Метод садыбного*, lk. 10.

⁸⁵ vt. B. M. Danun, *Сочинения его*, lk. 57.

⁸⁶ E. B. Шапур, *Осно радица*, lk. 164.

selles on selgelt näus liini - veel suuregi unis-
tus tulevikuist ja viha feodalismile vastu.⁸⁷

Setõttu saab Babeufist aktiivne revolutsiooni toetaja. Babeuf, ta enda sõnade järgi, hakkas kohe pärast revolutsiooni algust "vabaduse propagandistiks ja rõhutatult kaitsjaks."⁸⁸ Bastilli' ründamisest Babeuf uuemate uurimuste põhjal osa ei võta,⁸⁹ vaid oli sel ajal Picardies. Pariisi tuli ta alles 17. juulil 1789. a.⁹⁰

Siinset elu kohta kirjeldas ta järgniselt: "ümberingi kõik purnub, ja on sellises rahuldolematuse eluolmas, et kui ei oleks tolmura pealtkäigijaks, ei useks oma silmi."⁹¹ Revolutsiooni võtab Babeuf vastu raiumustusega, kuid ei õigusta täielikult rahva käitumist: "Ma mõistan, et rahvas tahab ise kohut mõista, ma kiidan sellist kohtumõistmist..." kirjutas Babeuf, kuid esitas samas küsimuse "... kas see tingimata peab olema nii julm?"⁹²

87 П. П. Усеров, Заговор Бабёфа, lk. 26.

88 vt. А. З. Манфред, Бабёф, Э. Буонапарти, Заговор то имей равенства, именуемый заговором Бабёфа, М.-Л. 1948, lk. 341.

89 Vastupidisel seisukohal on acad. Tale ja P. P. Itigolov.

90 А. З. Манфред, Бабёф, lk. 341.

91 Франк Бабёф - мене, 25 июля 1789 г., Письма II, lk. 98.

92 Ibid., lk. 98-99.

Babeuf talub küll, et rahvas muutaks endise konna ja võiks ise oma elu korraldada. Ja ei mõista aga, et sellised muutused ei ^{saad} teostada rahulikult ilma vägivaljata.

Parisis lõpetab Babeuf oma töö „Igarese kadastri“, milles püüab tõestada, kuidas saavutada maksude jaotamist proportsionaalselt iga kodaniku võimalustele ja määrata kindlaks kadastrite koostamis meetod. ⁹³

On selge, et just Babeufi eluaitse võimaldas kõige paremini tegelda sellise töö kirjutanisega. Seda kinnitab ka ka ise, öeldes, et ei ole teist viisugust eluaitset, mis teodisti oma, kus vajalikud teadmised kadastri koostamisel olensid nii häda vajalikud. ⁹⁴

„Igarese kadastri“ koostamisel abistas Babeufi matemaatik Audiffred ja hiljem mõned arvasid, et see on rohkem Audiffred'i kui Babeufi töö. Babeuf ise kirjutab vastupidist. Ta kinnitab, et on ise ainsas selle töö autoriks, sest Audiffred'it oli ta kasutanud ainult kui matemaatikut ja „... mitte ühtki ideed, mitte ühtki fraasi

⁹³ Babeuf - Протлепту, 22 мая 1790 г., Труды I, эк. 253.

⁹⁴ Н. С. Бернштейн, к истории. Постоянного казначейства, Французский египетский 1961, и. 1962, эк. 485.

„Kadastris“ ei kuulu selle geometriumi ... sulle;
ta oli ainult geometrik...⁹⁵ Tõenäoliselt on
Bakufil õigus.

Nimetatud töö ei küllalt suure mõju
teistele kadastris koostajatele ja ka Asutava
kogu agraarraadumandusele. Bakufi print-
siip, et „ainult riiklus maksustatase ma-
suga“ oli isegi 1790. a. Asutava kogu poolt
amaldatud kadastris aluseks.⁹⁶

Bakufi raadete arengu järgimise sei-
sukohalt paanub nõukew huri „Igapäev
kadastris“ sissejuhatus. Siin Bakuf kir-
jutab, et inimesed on looduslikult võid-
sed, ainult seadused rikuvad võiduse.
Bakuf väidab, et „... seadused on koosta-
tud selles, et anda tugevamale ja kava-
lamale võimalus omastada üldist vara.“⁹⁷

Ta esitab küsimuse, kas sellisel juhul, kui
24 miljonist 15 miljonil ei ole midagi ja
nad ainult kannatavad, kas need 15 miljo-
nit peavad austama raomandit ja suu-
ma nälga armastusest ülejäänud 9 miljo-
ni vastu.⁹⁸

95 vt. С. Бернштайн, в сборнике „Полторацкого кагаст-
ра“, стр. 486.

96 Ibid, стр. 485.

97 vt. А. Мухомедовичев, стр. 41.

98 vt. Ibid.,

Selline olusord tuleb kaotada ja inim-
 seks sammudes Babeufi arvates on maanuu-
 tamisviisi muutmine. Maa tuleb jaga-
 da võrandaamatult igaüks elatuse saa-
 misel,⁹⁹ sest selline süsteem vastab kõige pa-
 rumini looduse ja mõistuse nõudele.¹⁰⁰ Seega
 tekitab Babeuf inimliku loodusjärgasele võrd-
 nusele ja võikide pakete sihidlaadse on selle
 printsiibi riikumine.

Sejuures Babeuf peab ühes etavõrdse
 põhjuses ka uuralust ja seda sefärast, et
 haigus on võimaldatud ainult inimestele.¹⁰¹
 Selle seisukohta on Babeuf võtnud Rousseau'lt,
 kes pidas tsivilisatsiooni etavõrdse põhju-
 seks.

Eelpeel toodud seisukohtadest nähtub,
 et Babeufi plaaniseks esmaringis on võrd-
 nuse kaotamine. Agraarüksimuse lahen-
 dusest selgub, et ta ei võitle sugugi igam-
 guse omandi kaotamise eest, kuigi sellisid
 mõtteid on tal ka. Põhiliselt tahab Babeuf
 taha kõik omavõttes, jätta riikaste omad
 vaestele. Seega jääb Babeuf agraarseadu-
 se pooldajaks ja egalitaariks.

⁹⁹ A.A. Muxiendepme, lk. 41.

¹⁰⁰ B.T. Bonnus, mesto dadybyz na, lk. 10.

¹⁰¹ G. Lefebvre, Die Ursprünge des Kommunismus
 von Babeuf, Jakobiner und Sansculotten, Berlin
 1956, lk. 194.

Babeuf töötab väga na täpse agraarseaduse projekti. Selles öeldakse, et maa tuleb jagada isiklikuks mandiks ja igüks töötab sellel individuaalselt. Kõik produktid aga viiakse ühte latu ja neid kasutatakse röödelt.¹⁰²

Selle projekti esinev pool on naugel kommunist, tootmine ja maa ei elanud ühised. Tarimine aga toimub kommunisti printsiipide järgi. Loomulikult ei elanud talupojad selle projekti pooldajad, sest igüks taldis säilitada oma töö produkti.¹⁰³

1790. a. tuli Babeuf L'oye'ne ja alustas aktiivset võitlust feodalismi jäämuste vastu. Endisest feodalistist saab avalik feodalismi vastane ja seda tänu oma elule. Ta kirjutas ise: „Ma olin feodalistiks oma režüümi ajal ja just sellepärast ma hakkasin kõige vihamaas feodalismi vastu me režüümi ajal. Lenjonaalselt arhiivide tolmus ma avastasin aristokraatliku usurpeerimise hirmsad saladused.“¹⁰⁴ Babeufist saab aktiivne kaudsete masside vastu võitleja. Kuigi ta arvates oli talupoegade koormiste reguleerimine kaudsete masside

¹⁰² M. Лифер, „Разговор записи о Бабуфе“, Французский исторический вестник 1960, № 1961, с. 17.

¹⁰³ Ibid.

¹⁰⁴ ст. 8. В. Тарле, Дело Бабуфа, с. 168.

kaudu kõige radikaalsemalt viisil etaküllaldane ja ainus teks oli agraarseadus.¹⁰⁵ Niimast aga ei saanud mõnendil tihendada ja seepärast tuli alustada uudest maasdest.

Kuivõrd see viisimus oli antudalune, nähtub järgnevaist arvudest. Revolutsiooni eelõhtul ja esimisel aastal andsid kaude sed maasud riigi sissetulekust üle 43% — 205 milj. livre'i 472 miljoniist livre'ist.¹⁰⁶

Babuf esitas mitmeid petitsioone kaude ste maasude kaotamiseks. Eriti võitleb ta kõige vihatuna maasu, s.o. sõdamaasu vastu. Sõdamaasu kaotamata jätmise päiast paudi igal aastal vauglasse u. 500 puresonnapaad ja mitte vähemal kui 4000 konfiskeeriti maasud.¹⁰⁷

Selline olusoid metsus esile rahva riha kaude ste maasude vastu. Kõige aktiivsemad vastupanuvõimud omandas liikumine Picardie's, mis kuulus kõige sõdamaasu alla. Põhjuses oli kõige sõdamaas, peamiselt aga Babufi aktiivne tegevus.

1790. a. kevadel Babuf seab ülesandeks laiendada liikumist väljapoole Roye'd.¹⁰⁸

105 g. Lefebvre, lk. 192 j.

106 B. M. Daun, Деятельность Бабюфа, lk. 21.

107 Ibid., lk. 24.

108 Ibid., lk. 35.

Ta pititsioonid andsid tõuse massiliikumisele lähemas iumbrus. Sellest annavad tunnis-
tust kahtunud Babeufi kohta. Ühes kirjjas Asu-
taralle nõgule teatatakse, et „ülestõusu epidee-
mia laieneb kiiresti, ta kasvab... iga päe-
raga.“¹⁰⁹ Põhjus aga peitub Babeufis, kes on
„... üheks kõige peamiseks mässajaks alles no-
rintsis (Picardie's - r. M.).“¹¹⁰

Tulemused ei lasknud mid uua sode-
ta. Või vastu 20. mail Babeuf arreteeriti ja
toodi Pariisi. Rauglast vabanes ta sama aas-
ta juulis.¹¹¹ Tema vabastamist soodustas
asjaku, et Babeufi kaitses astus välja Ma-
nat. Pärast vabastamist Babeuf kirjutas,
et Monat võitles aktiivset ta vabastamise
est, araldades ajakhes üleskutsu kõigile pat-
riootidele, vabastada Babeuf.¹¹²

Kaudsete märkude vastu võitlemise
perioodi Babeufi elus hindab väga kõrgelt
r. M. Dalin, öeldes, et „1790. a. talve- ja ke-
vadkuudel esines Babeuf esmanoidselt
(kuigi veel ainult Picardie piirkudes) kui
resiseer poliitiline tegelane, kui massilise
liikumise organiseerija ja juht...“¹¹³ See oli

¹⁰⁹ vt. B. M. Damin, Деятельность Бабуфа, lk. 42.

¹¹⁰ vt. ibid., lk. 44.

¹¹¹ ibid., lk. 46

¹¹² Бабуф - ге лоран, 22 июля 1790 г., Письма II, lk. 258.

¹¹³ B. M. Damin, Деятельность Бабуфа, lk. 46.

Babeufi esimene poliitiline koolis.

Babeufi heidetam ette, et ta võideldes feodalismi vastu, võitleb oma endise tootja vastu. Selle vastab ta järgmiselt: noorus avasin, et kõik peab nii olema nagu on, austasin feodalismi, nüüd aga näen, et feodalism on sajapimeline hüdia.¹¹⁴

Enne esimest vangistust on Babeuf alustanud õiguse küsimusi puudutava töö kirjutamist, mis aga jäi mustandiks. N. M. Dalini järgi on see töö, nn. „Filosofiline maailm“, kirjutatud 1790-91. aastal.¹¹⁵

Babeufi enda väljenduse järgi peidi sellest tulema sõnastikuadiline töö, mis tulevaks vates peidi olema kõige sobivama selgitustöö tegemises. Hiljem ta siiski loobus sellisest vinnist.¹¹⁶

Nimetatud käsikirjas on kõige põhjalikumalt puudutatud sõsmaal-majanduslikku ja poliitilisi küsimusi. Babeuf analüüsib inimühiskonda ja naomandi tekkinise probleeme ja tuleb järeldusele, et „inimühiskonnad loodi naomandi säilitamiseks. Ühendustel ei ole teisi motive ega esmäku peale naomandi säilitamise.“¹¹⁷

¹¹⁴ vt. B. B. Траппе, Дело Бабюфа, lk. 170.

¹¹⁵ B. M. Далин, Рынок Бабюфа, lk. 185.

¹¹⁶ Ibid.

¹¹⁷ vt. ibid., lk. 187.

kuina enamusel rahvast ei ole minguid varandusi ja na neil tuleb millestki elada, siis on neil ainsaks elatusallikaks töö. Babeuf ütleb, et riigatutud inimestel on „...raieldamatul figu tööle“; sest see on „...ainsaks elatusallikaks...“¹¹⁸

Sega formuleerib Babeuf inimeste figu tööle.

„Filosoofilises maailmas“ peab Babeuf ärg-
dat polemitsevat loodusõiguste pooldajatega. Tema arvates ei eksisturi minguid loodus-
like õigusi. „Loodus annab kõigile tunded,
im, vajadused. Ta annab füüsilised ja vaim-
sed võimed, et hoolitseda nende rahuldamine-
est. Kuid ta ei anna keegi õigusi. Kui
ta annaks õigused, need oleksid absoluutsed.
sünnihisusandlusele aga õigused ei tse nevad
või laienerad, need on alati suhtelised,“¹¹⁹
kirjutab Babeuf.

Tema sellised seisukohtad tervisid
ainult üht esmärki: tõestada, et omav-
diõigus ei ole looduspärane ega igavene.
just sellespärast on Babeuf nii etrustavalt loo-
dusõiguste vastu, hiljem aga rõtab ise tauri-
suse, looduspärasid seadused.

Majanduslike kriisimuste lahendamisel
on märgata inglise majandusteadlase Adam
Smith'i mõju. See nimi rege esineb Babeufi

¹¹⁸ vt. B.M. Danne, Põhimees Babeuf, lk. 188.

¹¹⁹ H. ibid.

käsi kirjas. ¹²⁰

Et ta eli tuttar Smithi tööväärtuse koo-
riaga, seda võib eeldada Babeufi järgijast sei-
suohast: „... Prantsusmaal on 25 miljonit da-
niinu ..., kui väike on see osa, kellel on jõu-
üll kõige hädavajalikuina võrreldes meeste, nais-
te ja lastega, kes elavad päevast päeva ainult
oma töötasust, kas ... rikkad, kes valdavad
kogu maamandit, valdavad oma sisse-
tuluteas ainult niipalju, niipalju on nei-
lu raja. Ei, sissetulekud jäävad sellistes,
mida loob töö selu (osa) mahavarandisega,
mis lähub töötasust.” ¹²¹

Peamiselt aga tegi Babeuf jäulduis oma
koduraha - Picardie manufaktuurtööstuse
põhjal, millist eluoruga ta eli hästi tut-
tar.

Babeuf püüab oma „Filosoofilises ma-
ailmas“ lähendada küsimust hea valitsuse
loomisest. Nástust ta sellele küsimusele ei
süuda anda. Võib olla just nendest seis-
kohtadest kasvab välja hilisem revolutsio-
nilise diktatuuri idee, antud töös aga dik-
tatuuri veel ei nimetata. „Igal juhul juuba
1790 - 1791. aastal Babeuf seisis palju kõrgel-

¹²⁰ vt. B. M. Danne, Põhimeet Babuufa, lk. 191.

¹²¹ vt. i. l. d., lk. 195.

mal kodanliku demokraatia pinnal muundamisest,¹²² väidab N. M. Dalin ja see on kahtlemata õige.

Kui varemole andmete põhjal peatis Babeuf revolutsiooni esimestel aastatel silma nõrkem praktiline tegevus, siis töö „Filosoofilise maailm“ kinnitab, et Babeuf oli ka suur mõelija ja teoreetik. Teoretilise analüüsi suurt tähtsust rõhutab ta arv ise, öeldes: „... õige teooria, kinnitatud raatlusega, võib anda perspektiivid, mida praktina iksi ei või anda.“¹²³

Selle töö sisu kohta kasutas Babeuf oma hilisemas tegevuses, kuid kõigile inimusele võimele ta anda selgelt vastust. Peaas me töö kirjutamises nende mõkmete põhjal jäi teostamata.

1790. a. lõpust algas Babeufi uue aja kirjamine tegevus. Ta annab välja „Picardii korespondentti“, kus avaldab hulgaliselt petitsioone rahva elu parandamiseks.

Radikaalse tegevusega kogus ta endale hulgaliselt vaenlasi ja mitõtu tuli tal tshtitella vauglas. Nii oli ta 1791-1792. a. kaks korda arreteeritud.¹²⁴

¹²² B. M. Danin, Рывонус Бадефа, lk. 199.

¹²³ st. itid., lk. 199-200.

¹²⁴ A. B. Манфре, Бадеф, lk. 343.

1792. a. augustis Babeuf valiti Homme'i de-
partemangu administratsioon: koosseisu, kuid
siiga energilise tugevuse tõttu pidi ta rasi-
ti raskelt lahutama. Novembris valiti ta
Montdidier' distrikti administraatoriks.
Peagi esitati seal tema kohta raskesüüdis-
tus. Babeufi süüdistati dokumentide
võltsimises ja ta kaevati kohtusse. Protsessi
ära eotamata sõitis Babeuf Pariisi, et tões-
tada seal oma süüitust. Need katsed ei
andnud tulemusi ja 1793. a. novembris
mõisteti ta tagaajajaja 20 aastaks sunni-
tööle.¹²⁵

Babeuf saabus Pariisi 1793. a. veebruaris,
s.o. enne jakobiinide diktatuuri kehtes-
tamist. Ta on järgnerate sündmuste pealt-
nägijaks, sest kohtuprotsess toimus alles
novembris ja sejärel ta aneti üriti.¹²⁶

Pariisis oleva ajal lootas Babeuf Pa-
riisi teileusadministratsioon, hiljem agor
Koumendi teileuskomisjonis.¹²⁷ Siin ta
valiti ta G. Lefebvre'iga ühes üllatõttu, et oli
omandanud üldsealt populaarsuse agraa-
projekti väjatootamisega.¹²⁸ Osaliselt võis see
ka olla ta edu põhjuseks, kuid 1793. a.

¹²⁵ Э. В. Марш, Дело Бабёфа, кн. 170 ж.

¹²⁶ Э. М. Захар, Бабёфу «Деметри», кн. 48.

¹²⁷ А. З. Мандрег, Бабёф, кн. 345.

¹²⁸ М. Морев, кн. 17.

oli ta sellest reisunohast juba lahti öelund.
Temaast oli saanud etustavalt agraaria-
duse vastane¹²⁹

Parisisis õpib Babeuf põhjalikult tund-
ma tekkiva proletariaadi elu, taades
kõrvuti tööliste, käsitöölise, väikekaup-
meste, samuti põhis töötutega.¹³⁰

Babeuf on Parisisis na jaudtiinide
diktatuuri kikkstamise ajal. Juba
enne, aprillis kirjutab ta abiuuadale elu-
kondast Parisisis: „Siin on kõik äärmuselt
kuliuumorus actud. Sankülotid taha-
vad saada õnnelikuks ja ma ei näe sel-
les midagi võimatut...“¹³¹ sest õige poliitika
na võib tagada üldise heaolu.¹³²

2. juunil teatab ta, et „Paris on
mesti haavatud revolutsioonist...“¹³³ Ba-
beuf arestab, et sankülotidil on ülekaal
ja areldab lootust, et seeord astutakse
samm edasi ja on võimalik „... saarita-
da peamine eesmärk - puha võrdus“¹³⁴

Sündmused ei arunud aga nii, nagu
seda soovis Babeuf. Prantsuse kodanlik hero-

129 B. T. Bonnin, *Место Бабьуизма*, lk. 10.

130 R. Garandy, lk. 78 j.

131 *Тракт Бабьуф - мере*, 17 аупена 1793 г., *Тисьма II*,
lk. 104.

132 *Ibid.*

133 *Тракт Бабьуф - мере*, 2 июня 1793 г., *Тисьма II*,
lk. 106

134 *Ibid.*

lutsioon saadetakse oma summa tõusu, kehtestati jaobitide diktatuur. Selle hädarajalikkust Babeuf ei mõistnud. Kui ta varem oli kõrgelt hinnanud Robespierre'i, siis nüüd ta arvamus muutub.

Babeuf hindas Robespierre'i kui silmapaistvat riikut juba 3 aastat enne revolutsiooni, s. o. ajal, mil viimane oli Arras' Seaduse Akadeemia kantsleriks.¹³⁵ 1791. a. suvel pidas Babeuf Robespierre'i demokraatia liidriks.¹³⁶ Pärast 21. apr. 1793. a., kui Robespierre esines jaobitide klubis oma muulsa kõnega, sitades, inimuse ja kodaniku õiguste deklaratsiooni projekti, tugines veelgi Babeufi veendumus, et Robespierre on tema liitlane ühiskonna ümberkonaldamisel.¹³⁷

Nagu juba öeldud, toimus murrangulises olukorras Robespierre'i pärast jaobitide diktatuuri kehtestamist seetõttu, et Babeuf ei mõistnud aju saada toimumud sündmustest. Selles hiljem, termidoorilise reaktsiooni ajal mõistab ta oma viga. 1796. a. kirjutas Babeuf, et Robespierre ja Jean Just eraldi võetuna on ka mõlemad väinud kui kõik revolutsioonid korraldavad, nende revolutsiooni-

¹³⁵ В. М. Дамин, Третий отзыв Бабефа о Робеспьере, Ловар и новейшая история № 3 1960, кн. 120.

¹³⁶ В. М. Дамин, Робеспьер и Бабеф, кн. 90

¹³⁷ Ibid., кн. 91.

line valitsus oli väga hästi välja mõeldud.¹³⁸
 See tõttu võib Robespierre " ... õigusega uhke olla,
 sest ta oli ainus, kel oli võimet revolutsiooni-
 tempo tõelisele esmärgile lähemale tuua." ¹³⁹

Selline kõikumine ja regi vale sultu-
 mine Robespierre' iis ei ole ainult Ba-
 beufi viga. Paljud sünkroonide ideoloogid
 ja Pariisi töötajad saavuti esisid Robespier-
 re'i hindamisel.

1793. a., mil Babeuf oli Pariisis, saaru-
 tas suurima tõusu, pööraste liikumine. Vii-
 mased, nagu iseloomustab A. M. Debouin,
 moodustasid ussoja kommunismi esime-
 se faasi, mille kõrgemas astmes oli ba-
 burism.¹⁴⁰

Järgnevalt peatume lühidalt Babeu-
 fi ja pööraste sidemil. Seda sidet ei kulli
 mõista isikliku kontaktina, vaid see on re-
 volutsiooni eri etappidel erinevad taktika
 ühtsus, paremal juhul vastastikune toe-
 tus.¹⁴¹

Nii laugesid konar Babeufi ja Jacques
 Roux seisukohtad omandi viisimuses. Kum-
 malegi pole vastuvõetav, Inimese ja kodaniku
 õiguste deklaratsiooni 16. artiklil, kus öel-

¹³⁸ vt. R. Garandy, lk. 81.

¹³⁹ vt. ibid.

¹⁴⁰ A. M. Дебуин, сов. - полит. учение, lk. 578.

¹⁴¹ Э. М. Засер, Бабев и "Семеновы", lk. 48.

danne, et „omandiõigus seisneb rõnuidle uoda-
nile kuulvas õiguses kasutada ja uonal-
dada oma äraõigemise järgi oma ravan-
duse, sise tulekute, oma töö ja oma käsitöö
saaduste üle“ ¹⁴²

Mõlemad, nii Babeuf kui na Roux näe-
vad selles ainult ühest hundi kaitsmist.
Babeufi kirjast loeme: „See alatu deklaratsioon
sioon ei ole inimeste õiguste deklaratsioon,
vaid ülesostjate, siigkasurõtjate, täitmatute
kaamide, igat liiki spundantide oma!“ ¹⁴³ Jac-
ques Roux aga kinnitab, et seadus on „... koos-
tatud ainult rihaste poolt ja rihaste jaoks...“ ¹⁴⁴

Sellised lähedased positsioonid olid neil
ühiksest aega. juulis-augustis 1793. a. toi-
munud sündmused vastandavad neid,
kuigi mõlematel, kui tollaja plebeiliste
masside esindajail, oli lähedane klassi-
taas. ¹⁴⁵

Tamasugust vaadeti ühta laangemist
on näha Babeufi ja teise „põhaste“ täht-
sama tegelase Varlet'ga. Neude tutvus
laangib hilisemale perioodile, nimelt 1794. a.
suvel ja sügisel. Ühine sisenõut on nel-
sultumises Robespierre'ise ja jaotitide

¹⁴² Конституция 1793 г., §. 350 и 351, II, кн. 79.

¹⁴³ vt. Э. М. Зарев, „Бабёф и Семюр“, ex. 50.

¹⁴⁴ vt. ibid.

¹⁴⁵ Ibid., ex. 51.

diktatuuris. Robespierre'i nimetatatakse
 inimeses, kes „... õiglaolt kutsus esile rikkamit¹⁴⁶
 kuid sejuures näeb ta Robespierre'i kahte in-
 mest: patriooti ja õigluse sõpra kuni 1793. a.
 alguseni ning riimase aja Robespierre'i -
 auaknet tiranni.¹⁴⁷ Jakobiniide dik-
 tatuuri nimetatatakse Babeuf merejarmulises
 valitsuses.¹⁴⁸

Tanad seisusohad on ka Valt'l,
 mille Jakobiniide diktatuur on nõhunnis
 süsteem, Robespierre aga imperaator.¹⁴⁹

Ühesugune suhtumine on neil ka valit-
 semis revolutsioonilisse süsteemi ja leno-
 uisse, pidades esimest itaõigeas, eist ra-
 taduse lõpuks.¹⁵⁰

Ka see vaadete konkulangemine u. ol-
 nud piisir. Valt jäi sellel seisusohal,
 Babeuf aga mõni kuu pärast 9. termidoori
 muutis oma seisusohiti.

Eelpool toodust näeme, et 1793-94. a. Ba-
 beufi vaated peadegu ühtisid, pööras-
 tuga". Selisemal perioodil aga jõuab Ba-
 beuf neudest kaugel ette. Babeuf esi-
 tab igasuguse omandi kaotamise nõude,

146 vt. J. M. Babeuf, *Babouf u. Demokree*, lk. 65.

147 vt. *ibid.* lk. 65-66.

148 vt. *ibid.*, lk. 66.

149 vt. *ibid.*, lk. 65.

150 vt. *ibid.*, lk. 66.

„pöörased“ aga piirdusid nende niisuste kon-
fiskeerimisega, mis on saadud spekulatsioonitel.¹⁵¹

Jamuti diktatuuri küsimuses tegi Ba-
beuf hiiglasuure sammu edasi võrreldes
„pöörastega“. Kui viimased, nähes, et jaanobiini-
de diktatuur on suunatud mitte ainult ari-
stokraatia vastu, vaid ka plebeide vastu, tulid
järeloluselt igasuguse diktatuuri likvideeri-
mise hädavajalikkusest, mis Babeuf mõistis,
et jaanobiinide diktatuuri asemel peab tulema
revolutsiooniline diktatuur.¹⁵²

Kuigi teatud osa etendasid Babeufi
vaadete kujunemisel „pöörased“, ei suutnud
nad jõuda sellisele tasemele, milleni jõu-
dis Babeuf, kelle seisukohtad on kvalita-
tiivselt uued. Suhted pöörastega on ele-
mas ainult niivõrd, kui võrd Babeuf au-
dis kindla vormi XVIII sajandi lõpu Prant-
smaa plebeide ebaselgetele piirdlustele,
kelle hundide väljendajainis olid 1792-94. a.
„pöörased“.¹⁵³

Lähedasi seisukohti oli Babeufil ka
libertistidega. Eriti kõrgelt hindab Babeuf
Chaumette'i, nimetades teda „rahvatribu-“

151 vt. Э. М. Замп, Бабуф и „Бешенные“, с. 70.

152 vt. ibid.

153 Ф. Ильичев - К. Каутскому, 20 февраля 1929 г.,
К. Маркс и Ф. Ильичев, Избранные письма,
т. 1953, с. 409.

niks' ja rahva kaitsjaks.¹⁵⁴

Chammette'i mehed on rahuliliks no-
bespjäristide ja „pööraste“ vahel. Poliitilis-
te vaadete poolest Chammette ei erine robespja-
ristidest, kuid sotsiaal-majanduslike
küsimuste osas on ta tunduvalt lähemal
„pöörastele.“¹⁵⁵ Just sel alal on Chammet-
te'il mõtteid, mis on seotud sotsialistlike
ideedega. Nii nõudis Chammette maha-
jätkud ettevõtte nationaliseerimist ja õig-
last proportsiooni tööliste palga ja produn-
tide hinnade vahel, s.t. mitte ainult hin-
dade alandamist, vaid ka palga tõstmist.¹⁵⁶

1793. a. mais kirjutas Babeuf Cham-
mette'ile, et viimane kannaks organisee-
riks uut ülestõusu, et tagada rahva
sõnide täitumine. Kuna „... viimane de-
mütoiduainetest“¹⁵⁷ ei ole võimeline rahul-
dama rahvast, sest „rahvas nõudis hoo-
pis mitte seda. Rahvas tahtis, et kõigile häda-
vajalikele toiduainetele oleks kehtestatud
kõigile kättesaadav hind“¹⁵⁸ siis on tavis

154 Т. Бабеф - А. Мометту, 7 мая 1793 г., Документы, лк. 111 ж.

155 Э. М. Захар, К вопросу о значении выводов Анак-
сатора Мометта для истории социалистических
идей, Французский этнограф 1961, № 1962, лк. 97.

156 ст. Etid., лк. 106 ж.

157 Siis on mõeldud 4. mai 1793. a. rahvaraja mak-
simumi.

158 Т. Бабеф - А. Мометту, 7 мая 1793 г., Документы, лк. 112.

korvata 10. augustit. Vääriliseks valvailles-
tõusu organiseerijaks pidaski Babeuf Chau-
mette'i.

Kuid saanti nagu „pöörased“ nii ka
Chaumette ei muutnud tõusta sotsiaalsete
ciisimuste lahendamisel sama kõrgelt Babeu-
figa, ega ei muutunud ta liitlasteks. Pea-
legi purustati „pööraste“ ja hebetistide jõud
jakobiinide diiktatuuri poolt.

9. termidooril (27. juulil) 1794. a. kumu-
tati jakobiinide valitsus. Nagu juba öel-
dud, ei hinnanud Babeuf õigesti jakobi-
nide diiktatuuri ja seetõttu ei saanud
aru ka termidoorlikust kontrevolutsioo-
nist. Osalt on selu põhjusel ka asjades,
et Babeuf oli sel ajal vanglas. Ta aneteeri-
ti juba novembris 1793. a., kuid vatanes ras-
ti. Seejärel arreteeriti ta uuesti dokumenti-
de võltsimise ettekäändel 30. jaan. 1794. a.
Vanglast vatanes ta alles pärast 9. termi-
doori. ¹⁵⁹

Saabudus päiisi pärast jakobiinide
diiktatuuri kukutamisest ei saanud Ba-
beuf nagu pagid teisedki aru toimu-
nud sündmustest. Ta ei näinud 9. ter-
midooris mitte revolutsiooni lõppu,

¹⁵⁹ A. 3. Манюфре, Бабёф, стр. 345-346.

vaid selle uut etappi.¹⁶⁰ Babeuf ei mõistnud, et „jaanobiinide revolutsiooniline sihidus ja rahvamasside kangelaslus tagasid kodanlik-demokraatliku revolutsiooni lõpule viimise sel määral, millisel ta oli üldse võimalik kodanliku revolutsiooni raamides.“¹⁶¹

Oma vaated avaldab Babeuf „Triinivabaduse ajakohes“ (Journal de la liberté de la presse), mis ilmub tema toimetusel 3. sept. – 1. okt. 1794. a. 22-s numbris.¹⁶² Babeuf astub ägedalt välja jaanobiinide vastu, nähes neis ainult tiranne ja terroristi. Pöörduvust ülistab ta viimastel terminoloogias.

Järgijalt kannab Babeuf nägema terminoloogiate tõelist olemust. Ta saab aru, et terminoloogiad ei vii revolutsiooni edasi ja kannab nende tegevust kriitiseerima. Ajakohes 18. numbris 27. sept. 1794. a. kirjutab Babeuf, et terminoloog lõpetas küll tirannidega, kuid tirannia säilis, minnes vaid üll teistesse kättesse.¹⁶³

Ajakohes viimastes numbrites sisalduvad juba etsees niminud terminoloogilise konvendi tegevusele. Asi jõuab avaliku konfliktini seoses Nalijate klubi pubitsiooni

160 П. П. Мухомов, Бастер Бабеуфа, lk. 57.

161 А. З. Мандрог, Французская революция, lk. 283.

162 К. П. Добролюбов, Терминолог, lk. 123.

163 vt. ibid., lk. 126.

avaldamisega. Valijate e. Elektoraaalne klubi
koondas pärist 9. tunnidoori peomuiselt
„pööraseid“ ja hebetiste. Babeuf on ühel
ja samal positsioonil Valijate klubi nõudmis-
tega, v.a. kaubandusvabadus, mida ta ei pool-
danud. ¹⁶⁴

„Trüükivabaduse ajal“ võitles, nagu
ta nimetuseltki näha, ka trüükivabaduse eest.
Babeuf pooldab piiramatut trüükivabadust
ja peab selle vaenlastega ägedat poleemikat. ¹⁶⁵
Sena arvates on rahva soovijäansus ilma
trüükivabaduseta hävitatud ja kui revolüt-
siooniline suund pole nõus täieliku trüük-
vabadusega, siis ta tuleb kõvaldada. Babeuf
on väga imestunud selle üle, et Robespier-
re'i ajal ei olnud trüükivabadust. ¹⁶⁶

Kahjuks ei saa Babeuf arv, et see vaba-
dus oleks andnud raba voli jaobitiinide looma-
miseks. Alles 1794.a. detsembris mõistab Babeuf
oma seisukohta esliinust, öeldes, et trüük-
vabadust oleks kasutanud oma huvides
keatsioon ¹⁶⁷

Pärast Valijate klubi petitsiooni aval-
damist 1794.a. oktoobris Babeuf antteri-

164 К. П. Додромовский, Термугор, л. 127 ж.

165 vt. ibid., л. 127.

166 vt. ibid., л. 124 ж.

167 vt. ibid., л. 131.

tause liiki keses ajas ja ajaleht seletase.
 oktoobri lõpul hakkab ta uuesti ilmnema nime-
 tus all „Kahvatribuun“ (Tribun du peuple).¹⁶⁸

Selles avaldab Babeuf rasti seisukohta,
 et talvas võib loota ainult iseendale, sest kon-
 vendi pole selliseid saadikuid, kes ta huvi
 võiksid kaitsta.¹⁶⁹ Siha teavaramalt kriti-
 serib Babeuf termidoorlaste majandus-
 poliitikat, mille tulemusena „nälg ei ole
 enam lähedal, ta on juba näe.“¹⁷⁰

1795. a. jaanuaris kutsus Babeuf juba
 rahvast ülestõusule, kui ei taheta lõplikult
 hävitada vabadust. Selle all aga mõistis
 ta rahulixku surve avaldamist loomungi
 all „üldine soov peab saama seadu-
 seks.“¹⁷¹

Üleskutsu ülestõusele muutis po-
 litsei rahutuks. vastavast ettekandest lei-
 me: „Babeufi ajaleht „Tribun du peuple“,
 mis ilmub täna, propageerib avalikult
 ülestõusu, meelepaha ja 1793. a. konsti-
 tutsiooni.“¹⁷² Tulemusena oli see, et
 3. veebruaril 1795. a. Babeuf arreteeritakse

168 A. 3. Манфред, Бабев, л. 346.

169 К. П. Добролюбова, Термигор, л. 129.

170 vt. ibid., л. 132.

171 vt. ibid., л. 133.

172 vt. С. В. Пажу, Рабочий класс, л. 539.

ja "Rahvatiibunn" suletakse.¹⁷³

Siinatis Babeufi tegevust ajavirjaniina sel perioodil, tuleb märkida, et ta orientatsioon halvasti 1794.a. poliitilistes sündmustes. Termidoorlaste kritiseerimist alustab ta küll juba 1794.a. lõpus, kuid jaobinides näeb ta siiski veel terroriste. Alles 1795.a. sügisel jõuab ta reendumisele, et jaobinide diktatuur pole nud tirannia.

Kõige liinatarannu tema tegevuses on aga koostatud propaganda, mis mobiliseeris halvast uelle revolutsioonilisel liikumisel. Kahtlemata oli ta tegevusel mõju žermiinaali ja periaali väljastumistele. Sel ajal Babeuf ise oli vanglas (vebruarist kuni 18. oktoobrini 1795.a.¹⁷⁴).

Vanglas viibimise ajal tutvus Babeuf mitmete silmapaistvate poliitiliste tegelastega, kellest saavad hiljem Babeufi vandenõu liikmed. Massilised vangiohused ja vangide ümberpaigutused võimaldavad paremini tutvuda ühistusega. Vagu näidab Ph. Buonarroti slide vanglad "... tugeva revolutsioonilise käärinise kollektis",¹⁷⁵ nad slide "... sel perioodil demokraatiline

¹⁷³ A. S. Манфред, Бабёф, lk. 346.

¹⁷⁴ Ibid., lk. 346 ff.

¹⁷⁵ Ph. Buonarroti I, lk. 118.

randenõud hälliks... ¹⁷⁶

Vaugide poliitiline lähendumine toimub põhiliselt 1795. a. konstitutsiooni arutelu baasil. Babeuf ülgitab, et „Direktooriumi esmärv on säilitada riikis riikstule ja rahu vaes-
teli“¹⁷⁷ ja neid seisukohti kinnitabki 1795. a. konstitutsioon.

nihens tähtsaimas Babeufi mõtteaas-
tases vauglas oli „Germain“. Tall aval-
dabki Babeuf esmarodselt randenõu plaa-
ni, millele ^{„Germain“} ta vastab: „Sine plaan on
selline koodus, nagu oleks ta väljapantud
vna eest eendi poolt.“¹⁷⁸

vaugla päevil tutvus Babeuf ka teise sil-
mapaistra „Võrdsete randenõu“ liikme Bu-
nanotiga. Philippe Buonarroti sündis
1761. a. Itaalias Piisa linnas. Traditsioo-
nilisel legendi järgi põlvneb ta Michelan-
gelo järglastest. Dokumentaalsed materja-
li selle loetuses aga pole. 1793. a. aprillis sa-
sus Buonarroti Pariisi teenistusile saadetil.
Ta jäätki Prantsusmaale ja mais 1793. a.
saab ka prantsuse kodanõuduse. Jaanuari-
nide diktatuuri päevil on ta mitmetel
küllalt silmapaistvatel ametikohtadel

176 * Syonkappottu I, lk. 122.

177 vt. O. B. Thapne, Devo tsadepa, lk. 186.

178 vt. A. Muxterdjerme, lk. 114.

Lõuna-Prantsusmaal 9. termidoor lõpetas ta
tegenise administratsioonina, ta arreteeriti
1795. a. mais Nizzas. Taalt toodi ta Pariisi
ja sulleti Plesny vanglasse. ¹⁷⁹

10. septembril 1795. a. tumaase sinna Ar-
nas' vanglast Babeuf. ¹⁸⁰ Siit saab ni al-
guse nende tutrus ja hilisem ühine võitlus
„võrdsete” vabariigi eest.

Vanglas loodud sidemed säilisid. Sel-
le küllama imber koondub teisi Direktoo-
riumi vastaseid, endisi ja uobiine jne. Kõi-
gi nende seisukohtad u. elund sugugi ühtsed,
nuid neid ühendas riha Direktooriumi
vastu. Nii loodigi avalik organisatsioon,
mis oma kogunemiskoha järgi nimetati Pan-
theon klubiks. See oli üks paljudest Pariisis
eksisteerivatest Direktooriumi vastastest ühin-
gutest. ¹⁸¹

Direktorium oli nende demaandust
taadlik ja jälgis nende tegevust, olles neid
valmis laiali saatma niipea, kui nad muu-
tuvad ohtlikuks. Nii saaditigi Pantheon
ühing 1796. a. veebruaris laiali. Ajendius oli
Babeufi „Rahvatriibuni” ettelugemine. ¹⁸²

¹⁷⁹ П. П. Цезарев, Филант Бюрократизм, lk. 230jj.

¹⁸⁰ А. З. Манфорег, Бабевф, lk. 347.

¹⁸¹ Ф. Бюрократизм I, lk. 146.

¹⁸² Ibid., lk. 181.

Sejärel otsustasid Babeuf ja ta mõttekaas-
lased uue põrandaaluse organisatsiooni, mille
lähem eesmärk on 1793.a. konstitutsiooni
kehtestamine, kaugem — kommunism. ¹⁸³

Märtsis 1796.a. saigi see mõte teoks, pan-
di alus vandenõu keskusele. Nastava au-
tamisakti § 1-s öeldakse, et seda keskust
nimetatakse Ühiskondliku Pääste Pala-
jaseks Direktoriumiks. § 3-s tuuakse or-
ganisatsioonilised alused: „Direktorium
peab olema salajane...“ ta koosneb 4 liik-
mest (§ 2), kes „... võtavad enda peale kõigi
liikumiste initsiatiivi, mis peavad viima
nalvast uuele võitlusele oma suveräänsu-
se eest.“ ¹⁸⁴

Esimised liikmed olid Babeuf, An-
tonelle, Maréchal ja Lepelletier. Hiljem lii-
tusid veel Danté, Buonarroti ja Debou. ¹⁸⁵

Seega koosnes Salajane Direktorium 7 liik-
mest.

Vandenõu organiseerimisel lähtuti
äärnisest konspiratiivsusest. Nagu öeldud,
oli juhtivaks keskuseks Salajane Direkto-
rium. Iga Pariisi ringkonna esotas
seisis peagent, kes pidi seal teostama

¹⁸³ M. Домманге, Бабевф, lk. 34.

¹⁸⁴ Ж. Буонаротти II, lk. 121.

¹⁸⁵ Ж. Буонаротти I, lk. 190.

algitustööd ja valmistama elanikkonda ette
väljaastumises. Sidepidamine praagentide
ja Salajas Direktoriumi vahel toimus rae-
agentide kaudu, samuti side massidega.¹⁸⁶
Selline süsteem rõeti kasutusele selleks, et
vältida võimalikke sissevõtmisi.

Sidepidamine massidega lähendaja-
te kaudu on põhjustanud nea autorite
kahtlusi taburistide sidemise rahvaga.

Nii väidab A. Soboul, et vandenõu pais-
tab silma äärmiselt suure tähelepanu pöö-
ramisega organisatsioonilistele küsimustele
ja ebajärgisindlusel, millega lähendati kü-
simus sidemest massidega.¹⁸⁷

A. Soboul jagab vandenõu kolmeks rin-
giks: tsebrigrupp, kaasatundjad - demonstrea-
did, kes põlvud pühendatud salajasestse
ajadesse ja rahvamassid. Suures pum-
duseks peab ta seda, et kaasatundjate kau-
du peetase sidet rahvamassidega.¹⁸⁸

Samal seisukohal on ka anad. Faile,
kes väidab, et Babeuf üldse ei lootnud
eriti tööliste jõule,¹⁸⁹ ja H. Lihtenberger.
Niimane arwab, et Babeufi vandenõu

186 Ф. Бурнарроту II, lk. 122 j.

187 А. Собыль, Секционеры и Бабувисты, на социал-
ный состав, Французский ежегодник 1960, к. 1961,
lk. 224.

188 Ibid., lk. 225.

189 С. В. Пярел, Веро Бабуфа, lk. 549.

polnud eialt lüürid ja rahvamaid jaid
ta suhtes ükskõiksus. ¹⁹⁰

neude seisukohtade ja ei saa täielikult
nõustuda. Liigne konspiratsioon raskendas
muidugi ridadeidamist rahvalaudega, kuid
ei saa sugugi väita, et see side oli liialt nõrk
ja nagu vandenõulased revolutsioonilise põõ-
de teostamiseks ei tõnmanud naasa tööta-
vaid mass ega lootnud nende jõule.

Babeuf on kogu aeg piüdnud tegutseda
naluva hurides ja tema naasabil. Juba 1793.a.
kirjutas Babeuf, et ainult rahvas lub aja-
lugu ¹⁹¹ ja seega on ka rahvas revolutsioo-
nilise liikumise jõuks. Buonapoti aga
kinnitab, et Salajane Direktorium „... tah-
tis tegutseda ainult naluva hurides ja (rah-
va - v. l.) abiga...“ ¹⁹²

raadeldis vandenõulaste tegevust, näe-
me, et rahvamassidile suutakse küll-
alt suurt tähelepanu. Milllega teglesid
vandenõulased? Ühelt poolt toimusid
pidevalt diskussioonid ja arutlised so-
ses etuvalmistatava ülestõusuks, töötati

¹⁹⁰ А, Ахтенберге, lk. 144.

¹⁹⁰ Т. Бабюф, набросок работы по истории
французской республики, Документы, lk. 113.

¹⁹¹ Ф. Буонаротти I, lk. 193.

välja oma teooria ja taktika, mis eriti silmapaistev koht kuulus Babeufi endale. Teisel poolt aga teinud just töö rahva-
hulladega, valmistäli ülestõusmas. Teos-
tati laialdast propagandat brošüüride, pla-
katite, afiŕside ja ajalehtede kaudu.

Uus tähtsus selles töös kuulus „Rahvatri-
buuni“, mis 6. novembrist 1795. a. hakkas
uuesti ilmuma.¹⁹² Selles valgustati kõiki täht-
savaid küsimusi.

Peatähelepanu pöörati paaris elamine
antiviseerimiselle, sest nagu kirjutab Buo-
nanoti, näitasid revolutsiooni kogemused,
et pealinn peab olema keskjuures tihed.¹⁹³
Kuid töö teinud ka provintsidega. Seda
juhtis üs Salajase Direktoriumi liik-
meid. Palju dokumente sellest teotööst on
säilinud raudina ja sellepärast pole väi-
malik kindlaks teha selle täpselt ulatust.
M. Dommanget andmeid olid tähtsa-
maks tugipunktideks Lyon ja Pas-de-
calais departemang.¹⁹⁴

Osaliselt võib etistada provintside
tehtava organisatsioonilise töö üle „Rahva-
tribuuni“ tellijate arvu järgi. Absoluutselt

¹⁹² A. 3. Mandorg, Бадер, lk. 347.

¹⁹³ Ж. Бюварроти I, lk. 197.

¹⁹⁴ M. Домманге, Бадер, lk. 46.

õiget pilti need muidugi eanna, sest sageli
 said „Kalmatubuumi“ tellijateks Pariisist
 põgenenud inimesed, kelle provintid olid
 rajupaigas valituse reaktsiooni eest. Loo-
 muliselt ei seleta siis nende arv katoliki-
 de ideede mõju ulatust rahvamassides.
 Teatud pildi aga saame siiski.

„Kalmatubuumi“ tellijaid loetakse üld-
 se 590. Sellest üle 40% tuleb provintside
 arell. Kõige rohkem tellijaid oli Põhja-
 ja Pas-de-Calais' departemangust, vastavalt
 18 ja 20, samuti Vahemereäärseist departe-
 mangudest, nagu Nar'ist - 21, Nouvelle-
 -10 ja Linnault'lt - 12.¹⁹⁵

Enilist tähelepanu pöörati ka sõjaväe-
 le. Põduritele kirjutati mitmeid üles-
 kutsesid. 1796. a. kevadel avaldatud üleskut-
 ses „Põdur, peatu ja loe läbi“ öeldakse, et
 sõjaväelased oneti „... u hanna tulistamoo
 oma vendi, nagu... äärmiseltis ja prevas-
 lis...“, kas tõesti siis „kõrannide võitjad
 kannavad teetama tiranniat!“¹⁹⁶

Et omada tugevamaid sidemeid
 sõjaväega, selles valiti 5 sõjaväelise agun-
 ti, kes valmistasid sõjaväele ette väija-

¹⁹⁵ A. Собыль, lk. 211-212.

¹⁹⁶ Ф. Буонапполи II, lk. 119.

astumises. ¹⁹⁷ Hiljem kutsuti need agendid
 esigi Salajase Direktoriumi koostööle, rik-
 kudes sellega oma põhikirja. See saunus ositus
 hiljem ka raatsooliasis. Moodustati veel
 sõjaline komitee, mille ülesandes oli valmis-
 tada ette valitsuse kukutamise. ¹⁹⁸

See kõik on tõenduses küllalt vi-
 suvrest tööst mõssidega. Nagu väidab
 Ph. Suonamoti arvestasid vandenõu-
 sed oma jõude u. 17000, kusjuures ei ole
 arvestatud „... arusaadav töölise klassi, mille
 rahuldolematus ja kannatamatuse elines
 kõikjal.“ ¹⁹⁹

Kahtlemata on õige A. M. Deborini
 väide, et „Babeuf suutleses peamiselt
 töölisele ja teistele elanikele demoo-
 kraatlikel elementidel, sealhulgas ka
 armule, kes saunuti koosnes põhiliselt
 töötajatest.“ ²⁰⁰

Samaaegselt Babeufi vandenõuga e.
 „õnduti vandenõuga valmistasid üles-
 tõusv ette montanjaraid, endised kon-
 vendi liikmed. Niimoodi teigid fabri-
 ristidele etapaneku ühise kloomi moodusta-
 mises, mis ka vastu võeti.“ ²⁰¹ Jõudude

¹⁹⁷ Ф. Буонапарте I, кн. 165 ж.

¹⁹⁸ М. Боливанте, Бабиф, с. 42 ж.

¹⁹⁹ Ф. Буонапарте I, с. 269.

²⁰⁰ А. М. Деборин, соц.-полит. время, с. 520.

²⁰¹ Ф. Буонапарте I, кн. 250 ж.

ühendamise seisukohtalt oli see positiivne, teoreetilistes seisukohtades viis see kompromissile võimul küsimuses. ²⁰²

1796. a. mai algul avasid vandenõu-
lased, et eluolud ülestõusu alustamises
on soodne, see muutus lähemate päevade
küsimuseks. Ülestõusu otsustati alustada
kohe, kui sõjaväelised agendid teatavad
sõjaväe valmisolekust. Täpse kuupäeva
pidi kindlaks määrama Salajase Direk-
tooriumi 10. mai koosolek. ²⁰³

Kõike seda ennetas sõjaväelise agendi
Griseli keetmine. Grisel nägi revolüt-
sioonis sobivat momenti isiklikus kou-
jääriks. ²⁰⁴ Usalduse võitmisel babu-
vistide hulgas näitas ta end äärmiselt ja
tulise demokraadina. ²⁰⁵

Kagu juba mainitud, kutsuti sõja-
väelised agendid Salajase Direktooriumi
koosolekule ja seetõttu oli Griseli teadlik
enamikest salajasest liikmetest ja konspi-
ratiivkõrberist. 6. mail teataski Gri-
sel politseile kõik vajalikud andmed van-
denõu kohta, lubades väija anda ka vande-

²⁰² Täpsemalt vata III peatükist lk. 96 j.

²⁰³ С. В. Чапов, Дело Пашева, lk. 200 j.

²⁰⁴ Ф. Пычкарпов I, lk. 202

²⁰⁵ Ид., lk. 258.

nõu dokumentid. ²⁰⁶

Yhiselt pideva informatsioon: tõttu
 õnnestus politseil 10. mail koostada ajal n.
 neturida enamus vandenõu juhtivaid
 teglasi. ²⁰⁷ Kaht puudusid Babeuf ja Bu-
 nonuoti. Nad arreteeriti esimese konspi-
 ratiivkorteris. Politsei tungis sisse sel ajal
 kui Babeuf paigasti rahvustas trüki-
 misest ette uut "Rahvatubumi" numbrit,
 Buonuoti aga kirjutas imbes üleskutset
 prantslastele algava ülestõusu puhul. ²⁰⁸

10. mail ja järgmistel päevadel areteeri-
 ti üldse 245 inimest. ²⁰⁹ Suurained sattus
 politsei kätte ka dokumentaalset mahu-
 jali - n. 500 dokumenti. Neist enamus
 saadi Babeufi korterist. Üle 100 dokumen-
 ti olid kirjutatud Babeufi käikirjaga. ²¹⁰

Arreteeritud paigutati Kloostri vanglas-
 se kardetavamad Temple'i vanglasse, kus oli
 raudse üksikvangistus. Hiljem viidi vandi-
 nõuland vandenõu juhtide vandenõu'i, mis toi-
 mus ka kokkupotses. ²¹¹

²⁰⁶ Ф. Буонапарти I, кн. 258.

²⁰⁷ В. В. Марш, Дело Бабёфа, кн. 200j.

²⁰⁸ П. П. Усенов, Филипп Буонапарти, кн. 238.

²⁰⁹ М. Р. Сюрато, Бабувисты, «Красная опасность» и
 пропаганда Директории (1796-1798), Французский
 исторический журнал 1960, м. 1961, кн. 95.

²¹⁰ Ф. Буонапарти II, кн. 47-48.

²¹¹ П. П. Усенов, Филипп Буонапарти, кн. 238j.

Sinna tuli ka Babeufi perekond, kes otsustades nende viivaltuse jöugi oli väga sunnitud pöördus, kuid ei jätnud sellisel raske ajal Babeufi ilma toetuseta.²¹²

Ka ranglas jätkab Babeuf energilist tegevust võimaluste piires. Ta ei unusta oma pereasuda hetkekski, saatis neile pidevalt juhiseid, mida tema olukorras parandamiseks. Tänu hoolitseb Babeuf laste kasvatamist, ta isegi parandab poja töid.²¹³

Selle võime organisatsioon Babeuf ulatuslikku protesti kaupaamat isatõiglaste vangistuse vastu. Suurus abiks sidemeti loomisel ja protestide tekkimisel on ta atiraas, mille on Pariisis küllalt erialdased sidemed Babeufi sõnadega.²¹⁴

Babeuf heidab vabaduse jäänud mõttekaaslastele ette tegevusetust. 16. det. 1796. a. kirjutab ta vandõme'ist: „Kui ainult meid ei ole, meie aseudajad viiritamatult põgenesid...“, kuigi, inimesi, kes meiega kõrvuti jultsid liikumist, oli meil küllalt, et ühendada kõiki meie poolehoidjaid ja julitada, nagu seda teksime meie.²¹⁵ Babeuf nõuab, et

²¹² Babeuf - melle, 24 septembra 1796 a., Tussma I, lk. 267.

²¹³ Babeuf - melle ja sony Zimmo, 29 septembra 1796 a. Tussma I, lk. 270 j.

²¹⁴ Babeuf - melle, 24 septembra 1796 a., Tussma I, lk. 267.

²¹⁵ T. Babeuf, Tussma iz Vandomskoi gor'om, 16 septembra 1796 a., Dokumenty, lk. 114.

halvaku tuleb selgitada antud eluvõrde
 ajani ja andures tuleb teatada, et "... mõnede
 sõdurite niivist väjalahingemine ei tähenda ni-
 dagi." ²¹⁶ Sellega hoitakse üldisel võitlus-
 melleolu ja "... peibid säilitasid oma
 energia, ei saabus neutsiooni, sidemed
 taastataas kiiresti ja meie võit ei tuleks
 mitte palju hiljem," ²¹⁷ kirjutas Babeuf.

Päris aga jäi sündmustele võrdle-
 misi osavõtmatus. Päris vandenõu-
 laste aruturimist piirdsid nende pod-
 dajad Grenille'i sõjaväelagris alustada
 ülestõusu. See aga etabonestus. ²¹⁸ Suure-
 maid kahutusi ega väjastumisi Päri-
 sis ei toimunud.

Babeufi pooldajad tahtsid organisee-
 rida vangide põgenemist ja vangivalvurite
 hulgas ülestõusu, kuid see etabonestus. ²¹⁹

Kohtuprotsess "võrdseti" ille algas 20. feb-
 ruaril 1797. a. Naudõmi'is. Siidistati 65
 kodaniku, niist 18 tagaselja. ²²⁰ Nõiki
 neid siidistati vandenõu organiseerimise
 esmaigil häritada 1795. a. konstitutsioon,

²¹⁶ T. Бабюф, Писемно из Бангальской тюрьмы, 16 фе-
 кабря 1796 г., Документы, кн. 114.

²¹⁷ Ibid.

²¹⁸ J. S. Манфред, Дуретория, 62.

²¹⁹ F. Бюнароту II, кн. 55.

²²⁰ Ibid., кн. 551.

muutada valitsus, kehtada 1793. a. konstitutsioon.²²¹

Rastuseas selle sihidistusele teatab Babeuf: kui kehtir valitsus on rõhujate valitsus, siis ta on valmis tegema kõik, mis ta võimuses on, selle valitsuse muutamiseks, mis juures, kõik vahendid tirannia vastu on seaduslikud.²²² Viidates Mably autoriteedile Babeuf lisab: „Ülestõus on õiglane ainult siis, kui teda võib läbi kogu rahvas.“²²³ Võidud aga valmistasid ette rahva ülestõusu, mis sellega oli täiesti õiglane inits.

Oma viimases kõnes Babeuf ütles, et prougu etrustatase küsimus, kas Prantsusmaa jääb vabariigis või ei. Ainukes ette oma väänka vähistust Babeuf teatab, et ainus, millest tal valju on, see on, et vabadus jäi saantamata ja õigus jääb puusimaa, „Kõu jätan teid maha õjadena ja see on ainus mõte, mis hoiab mu hingest mu viimastel silmapilandel,“²²⁴ ütles Babeuf.

Tama mehise ja julgelt ütlesid kõtt ka teised nohtualused, tunnistasid oma revolutsioonilise teguse seaduslikkus, kohtu-

²²¹ M. Dommanne, Бадюф, lk. 53.

²²² Ф. Бурнардю II, lk. 24.

²²³ Ibid., lk. 52.

²²⁴ Ibid., lk. 66.

mõistjad aga ebaseaduslikuks. Dantché ei tun-
nista kohtu õigust teda siidistada ja selle-
pärast ei anna ta mingeid seletusi. Protestis
loobus ta ka aditsjast. Kohtule ta teatas
raid: „ Kui hukub vabadus, kui uiri uiri
jõul laguneb vabariigi hoone... kui pole enam
rauhad, mis muu on hiivanguus.“ 224

26. mail 1797. a. katali kohtuotsus. 7 mi-
nest, nende hulgas aa Buonarroti, mõiste-
ti asumisele, Babeufile ja Dantchéle määrati
sunnamõistus. Pärast kohtuotsust tegid
mõlemad enestapriiskatsed, kuid see era-
õnustus järgmisel päeval riidi kohtuotsus-
täide – Babeuf ja Dantché gelyotineuti.²²⁵
Babeufi vandenõu e. „rõõdselt van-
denõu“ tegemis lõppes katastroofiga. Millel
on selle põhjus? Kas selles, et vandenõusse sat-
tus heetur Grisel? Ei. Griseli heetmisel
tõttu siinaderiti vandenõu ainult enne kui
ta jõudis ülestõusu alustada. Kuid na ves-
telpidisel juhus poleks vandenõulaste tige-
rust kroonitud edes. See liinumine oli mää-
ratud mujumisele objektivsete sotsiaal-ma-
janduslike ja teoreetiliste põhjuste tõttu.
Suundusid majanduslikud eeldused sellises

224 F. Buonarroti II lk. lk. 33-35.

225. E. B. Марш, Очерк Бабёфа, lk. 208.

pöördus. Kui progressiivsed Babeufi raadid
 muutis ühiskondlikust korrast ja selle kehtesta-
 mise teadest elidki, jäid nad siiski utopist-
 liseks. Ta ei näinud proletariaadi ajaloo-
 list osa meie ühiskondliku uue kehtesta-
 misel ja ei võinudki seda näha, sest proleta-
 riaat oli alles tekkinud.

Wagu ütleb Fr. Engels, et "... Babeufi
 katsed ette võtta direktoriumist üle hüpata
 kommunismile ..." poliitiliselt meelitu.²²⁶ ja
 seetõttu pidi võrdsele siinimisele ka meiju-
 ma.

Radikaalsete selliste on katuristide liik-
 kumise küllalt suur tähtsus revolutsiooni-
 sil liikumise ajaloos. Väga kõrgel hinnangul
 Babeufi tegemisele annab K. Marx,
 määrates ühtlasi ära Babeufi uuea revol-
 utsioonilises liikumises ja kommunismiliku
 mõtte arengus. K. Marx ütleb: "Revolut-
 siooniline liikumine, mis algas 1789. a. Sot-
siadises ringis, mille ta tekonna kes-
 mises osas olid peamiselt ajajad Leclerc ja
Roux ja mis lõpuks sai ajutiselt uue
 osaliseks koos Babeufi raudvõuga, - see liik-
 umine kutsus ellu kommunistlikud ideed,
 mis pärast 1830. a. revolutsiooni Prantsus-

²²⁶ Fr. Engels, Anti-Dühring, T. 1954, lk. 310.

maal meest eile tõsteti Babeufi sõbra Buonaparti poolt. See idee jäjerindlalt töödelduna ongi idee meest maailmakuulast, ²²⁷ on teaduslik kommunism.

Teiga „Võidsete raudenõus“ ja Babeufi õpetuses on koht kommunismile kui reaalse proutilise riikumise sinniks, mis saadis oma esmängis töötajale vabastamise õigusest, inimese ekspluatatsioonist inimese poolt. ²²⁸

Hiinates Babeufi radete kujunemist revolutsioonilist aastast kuni vangistuseni 1796. a., näeme just viimastel aastatel (1794-1796) tohutut edasilikumist. Antijarobinist sai raudenõu organisator ja inimesest, kes noorus oli pidanud feodalismile kõige paremaks korras, sai mitte ainult feodalismile äge raudane, vaid igasuguse ekspluatatori ühisnõu raudane, kes oma proutilisi seisukohti püüdis proutilisse raudada. Babeuf sai üle oma esliust seisukohtadest agrarismis ja tagurdamisest egalitarismis, samuti raudest seisukohtadest jarobinide dirtatumi ja 9. termidoori

227 К. Маркс и Ф. Энгельс, Святое семейство, К. Маркс и Ф. Энгельс, Сочинения, т. I, М. 1955, с. 132.

228 А. М. Добрыня, Соц.-полит. учения, с. 587.

kohta.

Gracchus Babeuf oli ühelt poolt sotsialistlik masside organisatsioonilisele revolutsioonilisele võimule, teiselt poolt ka suur teoreetik. Millised olid konkreetset Babeufi teoreetilised seisukohad ja kuidas need väljendunud, sõideti vandenõu tegevuses, seda näeme järgmises peatükis.

III peatükk

Gracchus Babeufi utopistlik kommunism

Gracchus Babeufi kommunistlikud
ideed, mis hakkasid kujunema juba
enne revolutsiooni, arenesid edasi revo-
lutsiooni aastail ja viiti päevast seda. Põ-
hilised seisukohtad kommunistliku ühis-
konna kehtestamise tudest ja ta struk-
tuurist töötati välja „rõdsete vandenõu-
tegenuse perioodil. Niiid oli nende
probleemide lahendamisel abiks peale
XVIII sajandi vringlilise mõttejate pärandi-
ka revolutsiooni kogemused.

Oma ~~oma~~ õpetuses lähtub Babeuf
inimestele looduspärase rõdsete taga-
mise nõudest, mis kindlustas üldise
heaolu ja õnne.

Taolised ideed ei elanud Prantsusmaal kuigi
 üld. Neid sisuoliti isitand Prantsuse
 XVIII sajandi valgustajad, eriti Rousseau, ja
 utopistid-sotsialistid. Nue võrdne ühis-
 konna ideed tungisid ka „... massilise
 kirjandusse, epohhi väikeste kirjamine loo-
 mingusse, keda peadegu ei mälitata ei
 ühiskondliku mõtte ega kirjandusajaloos.²²⁹
 Kõik nad andsid nii mõndagi väitlus-
 likku kommunistliku teooria alal. Eriti
 suur osa oli neil aga Babeufi utopistli-
 ku kommunismi arengumises.

Babeuf ise loeb end Diderot' õpi-
 laseks, s. t. Morelly õpilaseks, sest ta
 pidas „Looduse koodiksi“ autoriks Dide-
 rot' d, kuna see töö avaldati koos ri-
 mase töödega.²³⁰ Siit võib arvata, et Ba-
 beuf oli tuttav ka teiste töödega, seega
 Diderot' vaadetega.

Morelly projektid ühiskonna ümber-
 korraldamisest „... etendand mõnes mõt-
 tes näidise osa rendell seadustel, mida
 baburistid koostasid ette oma vanderõu

²²⁹ В. Г. Гордон, Социальная утопия в общественно-
 венном мнении Франции XVIII века, Ученые
 записки Пермского государственного педагогиче-
 ского института, вып. 28, Пермь 1961, кн. 87.

²³⁰ П. П. Мисюль, Заговор Бабеуфа, кн. 38.

mis Babeuf Rousseau püüet inimeson-
na arengut tagasi viia, minna tagasi
esialgne loodusliku seisundi juurde.²³⁶

Babeuf on tuttav ka teiste tolle aja
nõigil silmapaistvamate riivite töödega.
Nii on ta juba 1789. a. tuttav Marly töö-
dega, 1791. aastast on riivide Meicie 'uto-
pistlikule tööle. 2440 aastat.²³⁷ Samu-
ti tunneb ta Gosselini õpetust (Gosselini
projektidel inimeskonna ümberkorraldustest
on agraarne iseloom) ja Boissel'i ideaal-
set inimeskonda, kus puudub vaesus, kõik
võtavad ühiselt osa tööst ja saavad inimes-
konnalt kõik vajaliku vastavalt vajaduste-
le.²³⁷

'Filosofiline maailma' käsikirja järgi
otsustades, oli Babeufi silmaring ja hu-
vide ala küllalt lai. Ta tundis hu-
vi pagude filosoofiliste ja majandusli-
se probleemide vastu, tutvudes Adam
Smithi, Leibnitzi, Baconi, Hobbes'i, Locke'i,
Hume'i ja teiste seisukohtadega.²³⁸

Kõigi nende mõju Babeufile on uus
otsene või kaudne, võrdsete vaadluse teis-
te liikmete vahendusel. Nii on Marichali

²³⁶ B. M. Danun, Социальные идеи Babeufa, lk. 66.

²³⁷ Ibid., lk. 69jj.

²³⁸ B. M. Danun, Рынок Babeufa, lk. 201.

naudu tuada Meslier' mõju. Nagu
ütleb G. S. Kutšrenko on Maréchal „...side-
lülis babuvismi ja XVIII sajandi prantsu-
se esindliku ühiskondliku mõtte nende
traditsioonide vahel, mille kõige varasem
ja radikaalsem esindaja eli Jean Mes-
lier.“²³⁹ Just viimase ateistlikud vaa-
ted avaldavad Maréchali naudu mõ-
ju Babeufile.

Suga paljud seisukohtad võttis
Babeuf üle Masly'lt, Morelly'lt, Rou-
ssau'lt jt., kuid palju tuli lahenda-
da iseseisvalt, sest Prantsuse kodanliku
revolutsioon tõstis päevakorrale uida el-
lised küsimusi, milliseid u. usustel-
lised XVIII sajandi utopistide jaoks.

„1789-1794. aastate revolutsioon oli mitte
ainult sotsiaalne ja poliitiline pööre, vaid
ka psühholoogiline vaprustus: see, mis näis
võimalikuks ainult nauges tuleriis ja
kaugitel sautel, ilmus äkki paljude lahen-
damatute probleemide konkreetsuses, mis
nõudsid viivitamatult lahendamist
niiid.“²⁴⁰ Oli vaja lähtuda konkreetsest
ajaloolisest olukorrast ja seetõttu „võid-
sed“ „... ei kujuta utoopiat, vaid tegi-

²³⁹ Г. С. Кутчеренко, Поль Марешаль, л. 114.

²⁴⁰ Л. С. Гордон, л. 92.

rusplaanid, ²⁴¹ mis pole me rona ideaalne kirjeldus, vaid konkreetne programm.

Muidugi kasutavad baburistid ära ka kõike progressiivset, mida audis ja kobliinide diiktatuur. Kõige rohkem kasutati ära 1793. a. konstitutsiooni, raatamata selles esinevatele puudustele. Kuid on etäõige pidada baburismi Robespierre'i ideede jätkuks ja edasiarendamiseks, nagu väidab J. Mathiez. ²⁴² Kõigelt vaatanata ei väjunud Robespierre kodanuse seisukohtadest sotsiaalselt küsimuste lahendamisel, Babeuf aga oli tunnistanud proletariaadi klassipositivisoonil. Ta õpetus oli „... esimeses järguorras seotud Pariisi linna elproletariaadi meeleoludega“ ²⁴³ ja püüdis viimastel kuudel lahendada need küsimused, mis revolutsiooni poolt jäid lahendamata.

Baturism on küll ajalisele jaastüvide sotsiaalse ja poliitilise tugevuse jätkuks, kuid varade ühisuse alusel. ²⁴⁴

Mis puutub baturismi kui kommunistliku õpetuse loojatse, siis võib kahtle-

²⁴¹ Л. С. Торшон, с. 92.

²⁴² А. Майеу, Терминологическая работа, с. 53.

²⁴³ В. Т. Воллин, Вопросы утопического социализма, история социалистических учений, Сборник статей, М. 1963, с. 27.

²⁴⁴ А. М. Себорин, Соц.-полит. учения, с. 546.

mata öelda, et see oli Babeuf, kuigi sa-
 geltki mitte kõiki vandenõu programmi-
 lised dokumendid pole koostatud Ba-
 beufi poolt. Nii on „Nõudete mani-
 festi“ autoriks Maréchal. Viimase põ-
 liseisumise aja on Babeufi omad ja mu-
 nes osas korraldajad Babeufi „Pebei-
 de manifestiga“.²⁴⁵ Seejuures on ka Ma-
 réchalil Babeufist erinevaid arvamusi. Na-
 gu hiljem näeme, ei ole need need kõik Ba-
 beufi astuõetavad ja said kriitika ora-
 liseks.

Mõned Buonarroti biograafid, kaasa-
 arvatud ka P. P. Itšegolev, on püüdnud
 liigselt suurendada tema osa, vihjates
 sellele, et sellised dokumendid nagu
 „vastus kirjale allkirjaga M. V.“, kuigi- ja
 majandusdekreed ning mõned teised on
 kirjutatud Buonarroti poolt.²⁴⁶ Puudu-
 vad aga andmed selle kohta, et need ole-
 sid kirjutatud täiesti iseseisvalt ja sõl-
 tumatult Babeufist.

„Nõudete“ paniseks teoreetiliselt on ikka-
 gi Babeuf. See ei tähenda, et teiste osa lan-
 geks nullini. Põhiliselt on viimaste seis-
 kohad aga kujunenud Babeufi mõjul. See-

²⁴⁵ vt. A. M. Дворкин, Доктрина Бабёфа, lk. 237jj.

²⁴⁶ П. П. Мухомов, Филантропизм Буонаротти, lk. 236jj.

juures on ka neid ühisimusi, mis olid ja jäid vaimulike valusteks. Nii länsid arvamus-
ed lahkuv traditsioon, kunst ja religioosne
ühisimustes.

Tähtsamad dokumendid babuismi
kohta on järgmised. "Võrdsete manifest",
mille kirjutanine tehti Salajase Direktsiooni
mi poolt ülesandeks Maréchalile. Selles pidi
esitama "võrdsete" eesmärgid. Seda aga
ei kinnitatud kahe Babeufile vastuvõeta-
matu seisukohta pärast.²⁴⁷ Otsustades
programmilises dokumendis sai "Babeufi
doktriini analüüs". Samad seisukohad on
ka vastuses kodanik "U. V. kirjale. Kodanik
U. V. orientatsioon halvasti Babeufi õpetuses ja
palus selgitada selle põhiprintsiipi.

Konkreetsed abinõud revolutsiooni tes-
tamiseks ja selle järgnevat muudatust
läbiviimiseks on loodud "Ülestõusu aktis",
majandus- ja valitsusreformide projekt-
ides jt.

Oma õpetuses lähtub Babeuf tolle aja
kõige populaarsemalt ideest - võrdsusest.
Võrdsuse idee on tagasiulatav loodusõig-
se õpetusele. Tä muutus kõigi nende põhi-
nõudmises, kes polnud rahul kehtiva kor-
raga.

Võrdus, see on, looduse esimene nõudmine, inimese peamine vajadus, igasuguse sotsiaalse asotsiatsiooni peamine sõlmepunkt.²⁴⁸ - nii ülistatakse teda, võrdsete manifestis. Pole tarvis konstitutsioonilist võrdsust, mis pole, "muud kui ilus ja viljatu radude fiktsioon."²⁴⁹ Inimestele on vaja tegelikku võrdsust, on tarvis, et "... see võrdus ei oleks mitte ainult kirjutatud inimese ja kodaniku õiguste deklaratsioonis, me tahame seda omada meil endi keskel..."²⁵⁰

Kuna kõiki inimesi rahuldab üks päike ja üks õhk, siis saagu nad arvata "ühesuguse kasvatus, ühenegust tehti", "õigu elgu inimeste vahel enam muud erinevust peale kasvaja ja sooerinevuste."²⁵¹

Et sellist korda kehtestada, tuleb teostatada suuri ümberkorraldusi ja luua "võrdsete vabariik" - see suur vajupäik, "mis on aratud kõigile inimestele."²⁵² Selles vabariigis "ei ole enam maa praonandit, maa ei ole kellelegi omandiks."²⁵³

248 Ф. Соколову II, lk. 140.

249 Ibid., lk. 141.

250 Ibid., lk. 142.

251 Ibid., lk. 143-144.

252 Ibid., lk. 145.

253 Ibid., lk. 143.

ja kõiki maa saadusi naudatase ühiselt.

Seda kõike peab tagama uus konstitutsioon, mis "... põhineb täielikult fantsiivisel võrdsusel ..." ²⁵⁴ Selles suunas on kõige lähemal tõelisele võrdsusele 1793. a. konstitutsioon, kuid see ei ole veel lõppumärk ja ta ei lähenda täielikult ühisimuse ildisest õunest. ²⁵⁵

Konkreetsenudat impeeriaaldusti plaanini "Võrdsuse manifestis" ütelda. Põhikised seisukohtad uue uuna suhtes on seega võrdus ja maavaomanduse kaotamine.

Võrdsuse taotlemisel nimnase aga äärmustesse, kaldudes täielikult utopiasse. Piiritakse kaotada absoluutselt igasugust erinevust inimeste vahel, nende tarvetes ja teadmistes. Tahetakse igaveses nähtada jaks "valitsevateus ja valitsetavateus." ²⁵⁶ See oligi uus seisukoht, mis oli Babeufile vastuvõetamatu, sest, nagu hiljem näeme, Babeuf tahtis kehtestada revolutsioonilist valitsust. Siin aga taheti siavideerida igasugune valitsus, mis sisuliselt tähendab anarhiat.

²⁵⁴ ср. Ергоуаппоту II, ку. 146.

²⁵⁵ Ibid.

²⁵⁶ Ibid., ку. 143.

Babeufi oli vastu võetamatu ka suhtumine kunstisse. Kui võrd Maréchal näeb kunstis üht vahendit rahva nõhumisena, siis toob ta kunsti ohvriks võrdsusele. Maréchal kirjutab: „Las hukkuvad, miirajad, kõik kunstid, ainult et meile jääks tõeline võrdsus!“²⁵⁷ Just seda seisukohta heidetakse baburistidele ette. Siis tuli aga muustada, et see pole sugugi manner Babeufi kohta ja sellest ei jäeldu, et baburism oleks alahinnanud kunsti osa tulevases ühiskonnas. Juba 1795. a. juulis Babeuf kirjutas Germainile, et tulevases ühiskonnas tradus ja kunst arenevad edasi veel hoogsamalt, sest need saavad innustust rogu rahvalt. Kunst lahkab olema metsenide meelelahutus, ta tõuseb suurepärase teosteni, mis on tõelise tsivilisatsiooni väärilised.²⁵⁸

Võrreldes aga „Võrdsuse manifesti“ seisukohti teiste programmiliste dokumentidega, tuleb öelda, et ta teoreetiline tase on neist madalam ja ta on liialt utopistlik.

Pagan selgemalt ja üsna ajajärgumalt on baburistide, eeskätt aga Babeufi

²⁵⁷ F. Fyodorov II, lk. 142.

²⁵⁸ H. R. Garandy, lk. 85.

teooria formuleeritud „Babeufi doktriini analüüsis“, mis koosneb 15 paragrahrist koos selitustega. Selles on toodud seisundid võrdsuse, omandi ja 1793.a. konstitutsiooni kohta.

Ka siin lähtutakse looduspärase võrdsuse printsiibist. Nii öeldakse § 1-s: „Loodus andis igale inimusele võrdse õiguse kõigi hüvede kasutamises.“²⁵⁹ Järelikult on looduseaduste poelt juba ette nähtud võrdne tarimine ja „ühiskonna esmäär on kaitseda seda võrdsust“ (§ 2).²⁶⁰ Ühiskonna all mõistab Babeuf „... asotsiaalsiooni, mis on reguleeritud konsultatsiooniga.“²⁶¹ Selles ühiskonnas ei ole enam märkeid ega varusid (§ 7) ja kui märkeid ei tahta loobuda oma ülejääkidest vastu kasuks, siis on nad halvavaenlased (§ 8).²⁶²

Töö on kõigile ühiskonna liikmeile kohustuslik ja sellest kõvale hoidumine on üritegus (§ 3).²⁶³ Nii nagu tarimine on ka tootmine ühiskondlikud (§ 4).²⁶⁴

Seda põhjendatakse jälle loodus-

259 Ф. Бюонаппроту I, lk. 147.

260 Ibid., lk. 150.

261 Ibid.

262 Ibid., lk. 157.

263 Ibid., lk. 152.

264 Ibid.

radustega: „töö on igale inimesele ette
kirjutatud looduse poolt“; sest inimese
„... ei saaks ilma igasuguse tööta niid-
lustada end elatusvahenditega.“²⁶⁵

Babeuf mõistab väga õigesti mis-
sugune osa tulevise ühiskonnas on töö.
Töö lannab seal olema inimese kee-
namine teistele külluse loomises. Kui
üks töötab ühelt ja teine ei tee midagi,
vaid elatub inimese loost, siis on see
rõhuline (§5).²⁶⁶ Rõhuline tööb enda-
ga kaasa etavõrdsuse. Babeufi jaoks on
„etavõrdsus ja rõhuline on siinonüü-
mid“²⁶⁷ need tingivad vastastikku tei-
neteist.

Etavõrdsuse ja rõhulise vastand-
susele ei võidelda enamand, sest „su-
retused ja vajalik seisund tulevad etavõ-
rdsusest, aga etavõrdsus – omandist“,
mille kogumine on „ühiskondlik üritus-
gu.“²⁶⁸ Seega maa ja tööstussaaduste
omandamine isiklikus omandis on
üritus (§6)²⁶⁹

omandiõigus tekis „sellist momen-

265 Ф. Пьерроу II, lk. 152.

266 Ibid., lk. 154.

267 Ibid., lk. 154.

268 Ibid., lk. 156.

269 Ibid., lk. 154.

dist, kui maa osutus jaotatuks; sest siis riik-
 mene luges end selle absoluutseks valdajaks,
 mida ta sai oma põllult või tööstusest. ²⁷⁰

See viis lõpus selleni, et ühed muutu-
 sid elatusvahendite valdajaks, teiste-
 aga jäi ainult õigus oma tööpalgale.
 Jätkajärgult omanike arv vähenes ja
 saabus olusord, kus palgatöölisi arv oli
 suurem kui palgatöö rajadus. ²⁷¹

Sellise analüüsi toob Babeuf ma-
 onandi ja tarvõrdsuse teemalise koh-
 ta. On selge, et selline ühiskondlik võrd-
 tult hävitada. Seejuures tuleb muu-
 ta ka haiduse olusorda. „Babeufi
 doktriini analüüsis öeldakse: „Hari-
 dus peab olema üldine kõigile“ (§9), ²⁷²
 et ühed ei saaks seda kasutada teis-
 te - vähemharitute rõhutamiseks.

Kuigi Babeuf mõistab haiduse va-
 jalikkust, on see tal piiratud. Ta ei
 saa arv sellest, et on tarvis anda täie-
 lialt vabad võimalused inimeste anne-
 te igapäevaseks väljaarendamiseks, et ha-
 idus on üheks ühiskonna edasiviitaks
 jõuks.

²⁷⁰ Ф. Тьонкаппоту II, lk. 155.

²⁷¹ Ibid.

²⁷² Ibid., lk. 158.

Minimaalne haridus on Babeufi arvates
aga igale inimesele vajalik, kasvõi selles, et
„tal on vajalik teada oma õigusi ja oma
kohustusi.“²⁷³ Üldiselt jääb Babeufi seisukoht
hariduse alal siiski konservatiivseks.

Millised on siis lihtsalt Babeufi vaated
võrduse ja töökohta? Tõeline võrdus ei ole
võrdne maa ja varanduste võrdustamisega,
 vaid selle aluses on hoopis teised print-
siibid ja nimelt: „kõigile ühine töö; tema-
hüvede ühine kasutamine.“²⁷⁴ See on ühi-
ne tootmine ja tarimine, kusjuures on
igaveseks kaotatud senine „ühiskonna-
mehtlus“ - erasomand. Töö funktsioonid
on muutunud. Töö suurendab ühiskonna
headust ja, alles jaotatud võrdelt võigi töö-
võimeliste kodanike vahel, muutub ta
sundusest „... kõigile rahuldolu ja meele-
lahutuse allikaks.“²⁷⁵ See on ju suure-
pärane kommunistlik tõlgendus.

Kõige selle soovimise aga tähendab tihti
pärast utopiat. On tavalis tegevtseda, keh-
testada võrdus ja õigus tööle tegelikult.
Selles on tavalis teostada revolutsiooni-
line pööre. Nagu ütles Babeuf: „Revo-

²⁷³ Ф. Бюварроту II, lk. 153.

²⁷⁴ Ibid., lk. 223.

²⁷⁵ Ibid., lk. 224.

utsiooni esmärk on hävitada etaroid-
sus ja taastada üldine õnn.²⁷⁶ Revolüt-
sioon ei ole lõpule viidud praegu, sest ainult
riikaste käes on võim, samal ajal kui rai-
sed peavad töötama nagu ojad ja elama
viltsuses.²⁷⁷

Nende seisukohtade põhjal on selge, et
Babeuf on jõudnud Prantsuse revolüt-
siooni õigele hindamisele. Ta mõistab, et
pärast 9. termidooni ei astunud revolüt-
utsioon mitte uude arengufaasi, vaid
hakkas tagasi minema; tõstunud on
mitte revolutsioon, vaid kontrevolutsioon.²⁷⁸

Revolutsiooni „... ei viidud lõpule, sest
ei tehtud midagi rahva õnne tagami-
seks, – vastupidis, tehti nõiu selles, et
sundida rahvast igavesti valama oma
higi ja oma verd...“²⁷⁹ kirjutas Babeuf „Rah-
vatriibunnis“. Revolutsiooni on tarvis jät-
kata, s. t. alustada uut revolutsiooni ole-
masoleva konna vastu, et hävitada esiste-
er vastudolu ühiskonnas, see on riikaste ja
raiate elumaru. Hävitada selline uord, kus
vähemus elatub enamuse tööst, kus ainult
vahu on aratud te hariduse juurde.

²⁷⁶ Ф. Фуркаппоту II, lk. 158.

²⁷⁷ Ibid., lk. 158j.

²⁷⁸ vt. B. T. Болдин, Утопический коммунизм, lk. 67.

²⁷⁹ vt. ibid., lk. 66.

milline see revolutsioon peab olema, nähtub Babeufi arutlustest revolutsioonide kohta. Tema järgi on revolutsioon - kõigi õnn, kontrevolutsioon - enamuse õnnetus, tõeline revolutsioon - massirevolutsioon, mida toostab rahvas ise, kehtestades tõelise demokraatia, tagades igavese õnne. Just sellist revolutsiooni on vaja.²⁸⁰ See seisukoht kiinnitab ka needvad Babeufi orienteerumist laiadale töötavatele kihtidele.

Missugune klass toostab sellise revolutsiooni? Sellele küsimusele Babeuf ei suuda anda selget vastust, sest ta ettekujuvus klassidest on veel liiga primitiivne. Tema arvates eksisteerib ainult kaks klassi: rikkad ja vaesed. Nende vahel toimub igavene võitlus. Babeuf läheneb siin klassivõitluse mõistmisele, kuid ainult läheneb.

Babeuf mõistab õigesti, et „... sõda vaeste ja rikkaste vahel ei alga mitte ainult sellest momendist, mil ta avalikuult välja kuulutatase, ta käib igavesti, ta algab koos institutsioonide ilmumisega, mis püüavad anda kõik rikkused ühtedele

²⁸⁰ vt. B. B. Борнш, Утопический коммунизм, с. 67.

ja võtta ära isin teistelt." ²⁸¹ Ühiskonna jagunemine antagonistlikuks klassideks on seotud vaenuanduse teatamisega. Riik ja vaeste vahel aga toimub pidev klassivõitlus.

Sel baasil selgitab Babeuf õigesti: "rahaotsuse revolutsiooni, mida ta peab avalikuks sõjaks vahel vastandliku klassi vahel, mis kuni 3. tsemidoorini arenes vaeste kasuks, pärast aga läks tagasi. Keid keel revolutsioon tuleb vää lõpuni, see on ajalooliselt paratamatu." ²⁸²

Selgemalt klassivõitluse olemust selgitada on Babeufil võimatu, sest ta ei näe üht ühiskonna klassi. Naised on tal lahutatamatu tervik. Setõttu ei näe ta ei proletariaati ega proletariaadi klassivõitlust, ei saa aru, et ainult proletariaadi revolutsioon võib rühkestada tegelikult võidseks vabariigi. Tolle aja tingimustes oli see ka võimatu, sest proletariaat ei allus karkimale, ta põlvud kujunenud veel iseseisvas ühiskonna klassiks.

Kagu juba selgepõl oledud toimub Babeufi arvates üleminek uude ühiskondlikku võrda revolutsiooni tel. Prantsuse ajaloolane M. Dommanget aga väidab, et Babeuf

²⁸¹ H. B. П. Воллин, Утопический коммунизм, лк. 65.
²⁸² H. B. П. Воллин, Как рождался утопический коммунизм, лк. 28.

peeldas algul ka reforme, kui iht antud
 noua muutmise abinõu, hiljem ta loo-
 sus sellist seisundist, kui võrd reformid või-
 vad viia vaemlike klasside korraldusele.²⁸³

, võrdsete vandenõu' tegemise perioodil
 aga peeldas Babeuf ülestõusu, ulvasta-
 tud ülestõusu, mis puhkeb siis, kui nõhu-
 mine on saanud maksimaalse ast-
 me. Babeuf ütleb: „Rõhutatud ülestõus
 nõhujate vastu tavaliselt puhkeb siis, kui
 enamus on viidud väljakannatamatusse
 eluolukorda.“²⁸⁴ nagu öeldakse „ülestõusu
 antis“, puhkeb ülestõus siis, kui „... rah-
 va viletsus ja vaesus ületavad igasu-
 gused piirid.“²⁸⁵

Babeufi arvates oli Direktooriumi
 ajal saabunud see piir - rahvas oli oma
 nõhutud seisundi poolest valmis välja-
 astumiseks. Niiid „... kõige vapra-
 mad, kõige vaatmatumad ... peavad võt-
 ma enda peale ülestõusu initsiatiivi kui
 ka masside vabastamise juhtimise.“²⁸⁶ Sel-
 lises juhtivas keskses on ülestõusu ko-
 mitel.²⁸⁷

²⁸³ M. Домманин, Бабеф, л. 72 ж.

²⁸⁴ М. В. П. Волков, Утопический коммунизм, л. 69.

²⁸⁵ Ф. Бурнакович I, л. 250.

²⁸⁶ Ibid., л. 251.

²⁸⁷ Ibid., л. 254.

Belpool toodust nähtub, et Bateuf lahendas õigesti revolutsiooni taktikalised küsimused, nagu ülestõusu moment ja juhid. Et ta ei sea revolutsiooni etteotsa mitte esirindliikumisi, vaid vandenõu liikumised moodustatud ülestõusu komitee, see tuleneb ta klassifitseeritusest, mida tal oma aja tingimuste tõttu polnud suuteline ilmutama. Selge on aga see, et revolutsiooni eespeidandud teostama väike riiklik vandenõulane, vaid rahvamassid.

vaadeldes ülestõusu konkreetsed plaani, võib öelda, et õigesti lahendati ka strateegilised küsimused. Esmajärgelises etapis rahvas endale võtta pangad, posti, valitsushooned, võim ühiskondlikud ja erandvõime toiduaine- ja relvalaad.²⁸⁸ Range kontrolli alla tuleb võtta linnavaravarad ja reetud; Pariisi tükk ja lahamine keelatakse kõigile, v.a. erijuhud ülestõusu komitee loal.²⁸⁹

Pealiskaudselt lahendati relvasuse küsimus. Ülestõusu antisõdalane, et ülestõusnud hangivad relvi võikjalt, kust nad neid leiavad.²⁹⁰ Organiseeritud

²⁸⁸ Ф. Бюхарапоти I, lk. 256.

²⁸⁹ Ibid., lk. 257.

²⁹⁰ Ibid., lk. 255.

melvade jagamist rahvale, samuti olemasole-
vate melvaladude vallutamist poliitid ette
nähtud. Arvatavasti loodeti rahvahulka-
de enda initsiatiivile ja melvade niilusele.

Konkreetselt ei töötatud välja ka sõjaväe
tegevusplaani. Oeldakse ainult, et neudle
sõjaväe legionidele, kes annavad töötuse
surra võiduse nimel, antakse käsk tehta-
da rahvast. ²⁹¹

Revolutsioonile avaldatud vastupanu
tuleb viivitamatult jõuga maha suruda;
teatud juhtudel tuleb kaotada surma-
nuhtlust revolutsiooni vaenlaste suhtes. ²⁹²

Kiias Genvainile põhjendab Babeuf seda
järgmiselt: vaenlaselt tuleb võtta ära
kõik võimalused uuesti kättatada ana-
tustlik kord, vastupidisel juhul tuleb jäl-
le alustada uõike etast peale. ²⁹³

Iga revolutsiooni üks tähtsamaks si-
simuseks on võimusi simus. See põhjus-
tas „võidseti“ hulgas avruvalt vaidlusi.
Alusesse elid Babeufi seisukohad, et vana
võim tuleb hävitada täielikult, säilita-
mata sellist midagi, sest mitutäiuslik-
ku vana korda ei saa teha täiuslikuks. ²⁹⁴

²⁹¹ G. Byronappoti II, lk. 256.

²⁹² Ibid., lk. 257.

²⁹³ H. B. T. Bonnin, Yonurkeenu kommuunus, lk.

²⁹⁴ H. R. Garandy, lk. 88jj.

Seda valesti seisundita isloomustab
 pautsuse ajaloolane L. Garaudy järgni-
 selt: „See idee on saanud aegselt mälestus ja-
 nobiinidest, Robespierre'ist ja kommuni-
 varane kujutis.“²⁹⁵

Pärast piirni riidumise jõuti uue-
 leppel, et uus valitsus valitakse ülestõusu-
 ta poolt ülestõusu komitee ettepanekul
 uus demokraat igast departemangust.²⁹⁶

Endine valitsus - „mõlemad nõu-
 gud ja Direktoorium... saadetakse laia-
 li. Kõik tarbeseisus kuuluvad liik-
 med antakse viivitamatult rahva kohtu
 alla.“²⁹⁷

Seoses liitumisega montanjardide-
 ga tehti muudatus sellesse seansis-
 tust valitsusest. Selleks pidi saama
 Konvent. „Ülestõusu aktis“ öeldakse:
 „Nõttes aadress, et Rahvaskonvent ei ole
 kunagi laiali saadetud, et ta oli ainult
 türannistliku kontrevolutsioonilise frank-
 siooni tahtel jõuga laiali aktud, et ta
 õiguse järgi eksisteerib endist viisi...“;
 siis „Konvent tuleb viivitamatult

²⁹⁵ L. Garaudy, lk. 89.

²⁹⁶ P. Proudhon, I, lk. 260.

²⁹⁷ Ibid., lk. 256-257.

uuesti konna ja astub oma sunatsioonides
 n. " 298 Lisaks endistele konvendi liikmeile
 avatakse ka koosseisu veel üks liige igast de-
 partamangust. 299

Seejuures ülestõusu komitee ei lõpeta
 kohe pärast ülestõusu oma tegevust, ta
 eksisteerib edasi kõrvuti konvendiga.
 Tema ülesandeks on ülestõusu anti-täit-
 mist kontrollimine. 300

Sellist valitsust peeti ajutisena, mis
 hiljem asendatakse tõeliselt rahva poolt
 valitud valitsusega. Antud ajutine revo-
 lutsiooniline valitsus oli rajalin selles, et
 revolutsiooni käigus ja kohe pärast seda po-
 le võimalik teostada mingeid valimisi, ast
 kodanlus kasutaks seda oma huvides. 301

Kuid selgi ohtlikum on "... jätta rahvas kas
 või silmapilgus ilma juhtimiseta." 302

Nägapärasus eligi ajutise revolutsiooni-
 lise valitsuse moodustamine.

On euslik lugeda seda valitsust prole-
 tariaadide diktatuurina, nagu seda teeb M. Dom-
 manget. 303 Proletariaat pole veel unju-
 nenud iseseisvaks jõuks ja seetõttu ei väi-
 nud teda ka Babeuf. Ei saa olla juttu

298 Ф. Гюонарроту II, lk. 286.

299 Ibid., lk. 287.

300 Ф. Гюонарроту I, lk. 285.

301 M. Доммашене, Радеф, lk. 87j.

302 Ф. Гюонарроту I, lk. 287.

303 M. Доммашене, Радеф, lk. 101.

plaanid kehtestada proletariaadi diktatuur, see oli vaid plaan kehtestada revolutsiooniline diktatuur. Babeuf isegi ei kasuta terminit „diktatuur“, vaid „valitsus“.

G. Lefebvre ütleb, et eksisteerib see proletariaadi ja babuunistide revolutsiooniline diktatuur vahel.³⁰⁴ Seda seost ei saa kuidagi eitada, kuid neid ei tohi samastada.

Arestades seda, et võimuvõimuse lahkendamisel poleud „võrdsetel“ mingisuguseid uskujusid minemist, on nende mõte revolutsioonilisest diktatuurist tähtsaks osaks kommunistlike ideede ajaloo.

Ajutise revolutsioonilise valitsuse periood moodustab teatud üleminekuajajärgu vanalt uonalt uuele. Babeufi on selge, et kohe pärast võidukat revolutsiooni ei saa kehtestada kommunistliku ihiskonda, vaid on vaja pikemat või lühemat ettevalmistusperioodi, „... ülestõusu ja konstitutsioonilise valitsuse vahel peab olema mingi ajavahemik...“³⁰⁵ Selle perioodi para-

³⁰⁴ G. Lefebvre, lk. 202.

³⁰⁵ Ф. Бакунина I, 207.

taunatus mõistmine on samuti Babeufi
ühend teinud kommunistliku mõtte aja-
loos.

Pärast revolutsiooni võitu tuli hana-
ta rajama uus konna aluseid. Sellel sel-
pidi dema esimeses sammus 1793. a.
konstitutsiooni kehtestamine. „Babeufidost-
niini analüüs“ nõhutakse, et „1793. a.
konstitutsioon on prantslastele tõeliseks
seaduseks...“³⁰⁶ kõik 1795. a. konstitutsiooni
järgi tegutsevad võimuorganid on aga sa-
dusevastased ja kontrevolutsioonilised.³⁰⁷

Kaugeltki mitte kõik 1793. a. konsti-
tutsiooni seisukohtad ei rahuldanud Ba-
beufi. Oli aga tarvis võidelda selle konsti-
tutsiooni eest sellepärast, et seda pooldasid
halvamaad. Konstitutsiooni püüdusi on
tulvitus kerge parandada. Kõige tähtsam
selle konstitutsiooni juures on aga see, et ta
kiideti peaaegu ühehäälset heaks rahva
poolt ja et tunnustatakse halva õigust
seda kritiseerida ja tagasi lüüa.³⁰⁸ (kon-
stitutsiooni § 27³⁰⁹).

Babeuf väidab, et 1793. a. konstitutsioon
võeti vastu 4800000 häälga, 1795. a. konsti-

306 Ф. Буонапарту II, lk. 159.

307 Ibid., lk. 160.

308 М. Домманте „Рабуре“, lk. 76.

309 Ф. Буонапарту I, lk. 92-93.

tutsioonid poolt aga häälitas ainult 900000 inimest.³¹⁰ Jätkuvalt ei tulle alluda 1795. a. konstitutsioonile.

ofitsiaalsetel andmetel võeti 1793. a. konstitutsioon vastu 1801918 häältega. Oma 4800000 häält selgitas Babuf, "kolvatiivneis" järgmiselt: 10. augustil 1793. a. kogunesid kaks väjakuks 8 tuhat saadiant. 19. augustil saadiant võis lugeda 6 tuhande valija esindajaks, kellest tuliski siis 4800000 häält.³¹¹

Babufistid kiitsid 1793. a. konstitutsiooni heaks heamiselt poliitilises mõttes. Kuigi ka sel ajal illestõusude komitee pidas vajalikuks teha täiendusi kõrgemate ametnike tegevuse kontrollimise, kohustuste jaotuse ja karistuste osas.³¹²

Selle konstitutsiooni sotsiaalsed tähtsused hindasid kabunistid palju tagasihoidlikumalt. Nagu ütles Buonarroti, on selles osas "... vanu, meeleheitel viivaid vaakide suvandibiguseid."³¹³ Seda puudust loodeti hiljem parandada. Peanime di aga see, et 1793. a. konstitutsioon oli platvormiks, mille ümber koondada rahvamasse.

³¹⁰ Fr. Tsyonappotu II, lk. 194.

³¹¹ vt. M. Odumassime, "Pabuf", lk. 77-78.

³¹² Fr. Tsyonappotu I, lk. 365-366.

³¹³ Ibid., lk. 89-90.

Babeuf luges ühese puuduses aas seda, et see konstitutsioon käib ainult meeste keh-
ta, naistele pole antud meestega võrdseid
õigusi.³¹⁴ Babeuf nõuab mõlema soopole
täielikku võrdsust ja naiste osavõttu poliitilise-
st elust. Samal seisukohtal on ka
Buonarroti, vastupidisel aga Marichal.³¹⁵

Juba 1786.a. Babeuf eritas nõude an-
da naistele võrdsed õigused meestega.
Naiste allutatud seisundis näeb Babeuf
„inimsoo ühe poole raudenõu, et hoida
ikke all teist osa,“ milline oma võimetelt
ei erine otsustavalt esimesest poolest.³¹⁶

Puudustele vaatamata oli 1793. a.
konstitutsioon koos mõningate paranduse-
ga kõige sobivam ilmnine perioodile.
Leetõttu „ületoonus akt“ näeb ette, et „üles-
toonus eesmärgis on 1793. a. konstitutsiooni,
vabaduse, võrdsuse ja üldise õnne taasta-
mine.“³¹⁷

Sega algul kasutati seda konsti-
tutsiooni masside organiseerimiseks, mis
aga muutub ta eesmärgis, kui võrd ta
elluakendamine on revolutsiooni poliit-

³¹⁴ M. Доммаште, «Рабини», л. 85.

³¹⁵ M. Доммаште, «Рабини», л. 85-86.

³¹⁶ А. В. М. Дамин, «Социальные идеи Рабрина», л. 68.

³¹⁷ Ф. Буонарроти I, л. 254.

bilisens lõpuleviimiseks.

Süüsi pole 1793. a. konstitutsioon Babeufi ainult usmängis. Ta kirjutas „Rahva-tribüünis“: „Need eusivad, kes mõllivad, et ma taotlein ainult ühe konstitutsiooni asendamist teisega. Meile on hoopis nõukem vajalikud asutused kui konstitutsioon 1793. a. konstitutsioon ainult sellepärast tein is kõlgi ausati inimesti heauskiitu, et ta vajab teid nende asutuste loomiseks.“³¹⁸

Babeuf peab igasuguseid seadusi vähem vajalikeks kui riiklike asutusi. Tundub, et ta alahindab konstitutsioonide osa, piisdes kõiki seadusi pidada loomulikeks ja neudest kinnapidamist inimestele looduslikult omaseks. Ta väidab, et on „... täielikult küllalt 6-7 ühe ühtse seaduse artiklist.“³¹⁹

1793. a. konstitutsioon pidi küll rahuldama palva nõudmist, kuid rahvale-revolutsiooni teostajate oli tarris anda samidagi konkretsenaat. Babeufistidele oli selge, et vägivaldsu väimuharamise järel tuleb hoida tugevaid sidemeid nende

318 vt. M. Dommanne, „Pabuse“, lk. 90.

319 vt. ibid.

ühiskonna nihtidega, mille huvides tegutsetakse, tuleb astuda samme, mis annab vahetu efekti. Seda eesmärgi teenib töiduaineti jagamine ja vaestele korterite andmine.

„Ülestõusu artist“ loeme. „Lalvali tuleb vial ühiskondlikele vajadustele igat liiki töiduaineid“ ja pagarid peavad raskeltamatult leiba küpsetama, mida „... jagatakse lalvali tanda“³²⁰ samas öeldakse ka, et „kõik emigrantide, van-
denõulaste³²¹ ja tristi lalvavaenlaste va-
randus kuulub viintamatult jaotamise-
le isanda kaitsjatele ja varatutele.“³²² Va-
ratutele inimestele antakse revolutsiooni
vaenlaste korterid koos mööbliga. Samuti ta-
gatakse lalvali tunda kõik pandi-
tud ajad.³²³

Pel teel rahuldatsuse ülestõusmiste
kõige esmasemad vajadused. Vaestele ja
varatutele tagatakse elatusvahendid.

Ei unustata ka huumused patrioo-
tide naisi ja lapsi. Neude eest lubatakse
hooldiseda nii, nagu seda tegid nende endi
mehed ja emad, vennad ja õed.³²⁴

³²⁰ P. Pjotrappotn I, lk. 258.

³²¹ Neude all mõeldakse valitsevaid klasse ja
konti revolutsionäre.

³²² P. Pjotrappotn I, lk. 259.

³²³ Ibid., lk. 288.

³²⁴ Ibid., lk. 259.

Sellised on siin need vahetud abinõud
töötavate hulkade olukorra parandamiseks.

Kohe pärast jõutud kuulutatase vägja kom-
munismi põhiprintsiibid: maomandi naata-
mine ja kõigi võrdne õigus eksistentsile.³²⁵

Kommunismu seatakse vahetuks usuvõngis,
nuid kohe kommunistlikku võrda küttesta-
da ei saa. Ülemineks kommunismi toimub
järgjärgult.

Kommunistliku ühiskonna aluseks on
rahvuslik assotsiatsioon. Vastandina sellele
Babeufi seisukohtale tegi Marchal ettepa-
neku moodustada patriarhaalsete peresou-
dade konglomeraat.³²⁶

Rahvusliku assot-
siatsiooni liikmeteks ei ole kõik prantsla-
sed, vaid sinna astumine on vabatahtlik.

Kuna avatavasti astuvad selle liikmeks
esmalt vaesed ja täiesti varatud, siis on
taunis, et rahvusliku assotsiatsioonil oleks
küllaldaselt ressursse oma majandami-
seks. Need luuakse revolutsiooni vaevlaste
ja riiklike raude abil.

Majandusdeurudi järgi on rahvusliku
assotsiatsioon järgmiste varade valdaja:
varad, mis on kuulutatud rahva omaks
juba varem; käesoleval ajal riigi käes

325 В. П. Волун, Утопический коммунизм, кн. 78.

326 Т. С. Куперенко, Роль Маршала, кн. 119.

elavad hooned, haiglad ja rahvahaigus-
asutused koos nende juurde kuuluva in-
ventariga; revolutsiooni vaenlaste ja nohku-
poelt üle võetud varandused; mahajäe-
tud varandused ja nende isiaute vara,
kes sellest loobuvad vabariigi kasuks.³²⁷

Rahvusliku assotsiatsiooni lähevad ka
kõigi inimeste eramaand pärast nende
surma, sest pärimisõigus kaotatakse.³²⁸

Kõige selle baasil organiseeritakse elu
rahvuslikus assotsiatsioonis. Kellel aga on
õigus olla selle assotsiatsiooni liikmes?

Politiiliste õiguste andmiseks lähtu-
takse sellest, kas inimene teeb midagi ra-
hulikku isamaa heaks või ei. Valitsemis-
dekreedis öeldakse, et inimesed, kes ei tuni
isamaad karmliku tööga, kannavad vä-
lismaalaste nimetust ja nad jätakse il-
ma poliitilistest õigustest.³²⁹

Teega inimese seisundi määrab ära
töö, saadaku karmlik töö. Mittetöötajad
elavad küll rahvusliku assotsiatsiooni ter-
ritooriumil, kuid neil puuduvad poliiti-
lised õigused. Tuntu ei anta poliiti-
lisi õigusi kõigile, kes töötavad. Tingi-

327 Ф. Сыроманнов II, lk. 307-308.

328 Ibid., lk. 308.

329 Ibid., lk. 303.

muses on see, et töö peab olema kasu-
lik.

Kasulike tööde alla kuuluvad: „ põllu-
harimine, kajandus, kalastus, laevadit;
masinaeline ja käsitsi tootmine; väike-
kaubandus; inimeste ja asjade transporti-
mine, sõjaväeteenistus, õpetamine ja tea-
duslik tegevus.“³³⁰

Peale õpetamise ja teadusliku töö au-
nab kõigi teiste aladega teglemine alati
poliitilised õigused. Seda määravas on
füüsiline töö. Vaimse töö puhul esitatakse
se veel lisatingimus. Nimelt öeldakse ra-
litseniseaureedis, et „ õpetamist ja teaduslik-
ku tööd ei tunnustata kasuliku tööna,
kui neudega tegelavad isinud ei esita...“
teatud aja jooksul tõendi oma kodaniku
õiguste kohta.³³¹ Niinamõn antakse neile,
kelle teaduslik töö loetakse kogukonnale
vajalikuks.

Selline füüsilise ja vaimse töö erista-
mine poliitiliste õiguste andmisel on põh-
justatud palju eniavaruusi. Bakuristi-
dele heidetakse ette teadusliku töö ala-
hindamist. Tegelikult oli sellise tingi-
muse esitamise vajalik sellis, et inimesed

³³⁰ K. Myonappoin II, la. 303.

³³¹ Ibid.

ei saaks teadusliku töö silda all uurvall hoiduda tööst. Teaduse osa alahindamist nõhutada ei saa. Küll aga võib öelda, et teaduslikule tööle ei ole roodustusi ka ei tehtud.

Järeleandmatult ilmub Babeufi äärmuseid võrdustar joon. Selle hurides, et ünski eluutse ei oleks rohkem ulistatud kui teine, ei tule ka minkuda võrdust vaimse ja kvalifitseeritud ning tavalise füüsilise töö vahel. Siin tuleb arvestada ka ajaolu, et teokordset Prantsusmaal rabinutööstus oli alles tekkinud ja võimatu oli kõike ühesajaja vaimse töö osas ette näha.

Seetõttu Babeuf võidabki, et ei ole mingit õigust nõuda suuremat tasu neile, kelle töö nõuab vaimse arengu kõrgemat taset, mõistuse osavust ja pinget. Ei saa kehtestada kõrgemas hindas aju töö kui käte töö eest. ³³²

Järelikult ei mõista Babeuf lõpuni teaduse progressivset osa, seda, et on tavaliselt võimalikult kiiremini jõuda füüsilise töö lihtsustamiseni, kuigi ta küll arvab, et kommunistlikus ühiskonnas etendavad masinad üsna suurt osa. Ta kirjutab: „Kui

332 vt. A. M. Дедюпин, Соц.-полит. учения, lk. 588.

kasutatakse põllumajanduslikke masinaid ja jaotatakse töö hästi, mis saab eluma 10 korda rohkem väsi kui vajalik, et maad ratsionaalselt kasutada. ³³³

Kuna tulevases kommunistlikus ühiskonnas peamõtte on pandud inimese füüsilisele tööle ja just põlluharimisele, siis nimetab Buonarroti võrdsete vabariiki „l'état agricole“ ja ta elanikke „un peuple agricole“. Siit tekib mõningaid järeldusi, et Babeufi õpetus on agraarne kommunism. Kuid on ju küllalt ka teisi tegevusalasid. Buonarroti aga tahab sellega ilmselt rõhutada põllumajanduse juhtivat osa. ³³⁴

Rahvuslikus assotsiatsioonis kehtestatakse reeglid kõigile kohustuslik töö. Iga inimene aga tegeleb sellise alaga „... põllumajanduse või kaevanduse väsitöö alal, milleks ta on võimeline“. ³³⁵ Tööst on varustatud ainult vanad, alates 60. eluaastast ja iuraliidid. Mõningaid kehtendusi tehakse ka riiklike, kes on ise loobunud oma varandusest ja astunud assotsiatsiooni liikmeiks. Neid ei sunnita tegema raskest füü-

³³³ vt. R. Garandy, lk. 84.

³³⁴ B. T. Боллун, Утопический коммунизм, lk. 80.

³³⁵ Ф. Буонаротти I, lk. 310.

silist tööd kui need enne pole sellega tege-
lunud. ³³⁶

Rahvusliku assotsiatsiooni liikmed jaotatakse vastavalt eluolule klassideks, „eristub niipalju klasse, kui on ras-
likke tööalasid.“ ³³⁷ Igale tööalale rinnitatakse vastas arv inimesi, arvestades selle tootmiskorru saaduste vajadust. ³³⁸

Väga raskeid füüsilised tööd tehakse kordamööda, et keegi ei peaks eluajaks tegema halvemat ja raskeimat tööd kui teised. Üldiselt aga loodetakse tulevikus masinalise tootmise arenguga kaotada hoopiski raskeid füüsilised tööd, samuti lühendada tööpäeva. ³³⁹ Valitsemisdekreedis eeldakse: „kõrgem administratsiooni töö rahvuslikus assotsiatsioonis taunitule masinad ja meetodid, mis on võimalised lühendada inimese tööd.“ ³⁴⁰

Tööpäeva piiratus määratakse kindlaks vastavalt aastaaegadele. ³⁴¹

Õstis arvesse juba varem eitatud süm-
kohad, et töö muutub inimestele rahuld-
ja mullahutuse allikaks jt., võib öelda, et

336 Ф. Труханович II, lk. 310

337 Ibid.

338 Ф. Труханович I, lk. 293.

339 Ibid., lk. 295.

340 Ф. Труханович II, lk. 311.

341 Ibid.

töö niisama loomeliselt lahendati täiesti kommunistlikult. Prantlised alal aga paistab silma liigne piird võime võrdustada.

Küsimane joo ilmneb veelgi enamalt tarbimisküsimuste lahendamisel. Igakell antakse ühistest ladudest rangelt võrdult tuislega, lähtudes utopistlikust seisukohest, et kõigi vajadused on võrdsed. Ei ole juttugi kommunismi printsiibist igakella vastavalt ta vajadustele, vaid on olemasoleva võrdne jaotus, mis ka küll neab rahuldama kõigi vajadused. Põhinoõtliselt on selline küsimuse esitus utopistlik.

Rahvuslik assotsiatsioon annab kõigile liikmeile võimalused korteri, töö ja puhkuse riidetuse, valgustuse, vilti, millaldase hulga toiduaineid ja austiabi - oeldase vastavas dekreedis.³⁴² Riidetuse osas kavatses ta se kehtestada kõigile ühesugune vorm. Babeuf laskub äärmustes seos, rahvusliku kortiimi³⁴³ iduga.

Et rahvusliku assotsiatsiooni jaotussüsteem on võrdemisi utopiline, nähtub ka Babeufi arutlused, milpalju produkt anda lastele ja noorukitele, keda arestatakse siis

342. Ф. Тьоннапоту I, lk. 313.

343. Ф. Тьоннапоту I, lk. 311 j.

vastavalt vanusele kas $1/4$, $1/3$, $2/3$ või $3/4$ inimese eest. ³⁴⁴

Kuivõrd tootmine on paratamatult seotud kohalike tingimuste eripäraga, inimestele aga tuleb jagada võrdelt võimalikult igasuguseid saadusi, selles on sisenaa piirides vajalik organiseerida ulatuslikku kaubavahetust. vastavad administratiivsed organid peavadki hoolitsema selle noormadse eelgemise eest. ³⁴⁵

Kuna mõnede produktide tootmine on kodumaal võib nõuda liigseid kulutusi, siis on tarvilik ka väliskaubandus. Üldiselt ei pea Babeuf väliskaubandust eriti vajalikuks ega soovitaraks.

Väliskaubandus nõudotakse niigi kätte ja igasugune maubandus välismaa rahvastiga kulatakse. ³⁴⁶ vajaliku asju vahetatarse välismaadastelt põllumajandus- ja tööstussaaduste ülejäänide vastu. ³⁴⁷ Väliskaubanduses vahetatarse ka raha, sisekaubanduses aga mitte. ³⁴⁸ Iis ka, vata-
niik ei valmistata enam rahamärke. ⁴⁴⁹

344 Mt. B. M. Darun, Социальныи учуи Бабефа, lk. 68.

345 Ф. Буонапполи II, lk. 315 jj.

346 Ibid., lk. 317.

447 Ibid.

348 Ibid., lk. 321.

349. Ibid.

Nendest seisukohtadest nähtub, et Bateuf peeldab sulitud, välismaailmast isoleeritud riiki. Ainult hädarajaline saadusi tuuakse sisse teistelt maadelt. Seda ostakse kas raha eest või vahetatakse oma maa kauba vastu. Viimast peetakse hõlksamaks seotatavaks.

Rahvusliku assotsiatsiooni koostis on pandud kõigile ta liikmetele. „Kõik kodanikud saavad neivad“³⁵⁰ öeldakse valitsemisdekreedis. Eesmärgiks ei anta neile välismaadest, s.o. inimestele, kel pole poliitilisi õigusi. Neil enne olemasolevad neivad peavad nad rumalusele ja ahvardusele ära andma.³⁵¹

Kaitseks välisvaenlase vastu luuakse piirialadele sõjaväelaagrid, need peavad ühtlasi ka „... säilitama rahu, kaitsema vabariiklasi ja ümbekondlasi soodustama.“³⁵² Kuna taburistid on kindlad, et taoline võid, nagu kehtestatakse Prantsusmaal, varem või hiljem kehtestatakse teistel maadil, siis aga väliselt langeb ära ja sõjaväe laagrid kaotavad oma mõtte. Valitsemisdekreedi järgi, need laagrid

350 *Fr. Tynonappotru II*, lk. 304.

351 *Ibid.*, lk. 305.

352 *Ibid.*, lk. 305.

saadakse viivitamatult laiali päiast seda kui rahulikus elumajas on välja töötatud need seadused." 353

Senini aga kehtib seadus, et iga prantslane teenib sõjaväes 20-25 eluaastani. Sõjaväelased peavad palju ajal tigelema tööga ja sellega paranduselt teinuvad õppused. 354

Kõige suurt tähelepanu pöörasid sakslased kasvatusle. Kasvatus toimub sellas ettenähtud kasvatusmajades. Kus peab peale elu ja õppereuumide eluma töökojad, et noormaid saaksid tutvuda igasuguste käsitöödega. Samuti peab igal kasvatusmajal eluma teatud põllumaa, et õpetada põllumajanduslikke töid. 355

Kasvatus on, rahvuslik, ühiskondlik ja võrdne. 356 Kasvatus on no võigile ühesugune, erinevus on ainult kiitavate ja poiste kasvatuses. 357

Nastavalt ilustõnuu kouiile vaadetele, ... peab rahvuslik kasvatus endale eitama adu esmõivii:

1. Keha jõud ja osarus.
2. Piidame headus ja energia.
3. Mõistuse areng. " 358

353 Ф. Сычоняпоти, lu. 308.

354 Ф. Сычоняпоти, lu. 405-406.

355 Ibid., lu. 379.

356 Ibid., lu. 374.

357 Ibid.

358 Ibid., lu. 378.

Esialgul on kindlasti raskusi sellise kasvatuskeskimi Rehtastamisega. Nagu kirjutab Ph. Buonarroti, on peamine raskus algul selles, et „... ülitada mõnede perenõudade vastupanu ja leida küllaldane arv inimesi, kes on võimelised juhtima kasvatusoma-ju reformide vaimus.“³⁵⁹ Lähemas tulevikus aga loodetakse need raskused ületada ja astuvad jõusse kõik ulgootoodud printsiptid.

Kinnates „rõõdselt“ kasvatussüsteemi, tuleb öelda, et see oli väga hästi läti mõeldud. Kasvatus on igavilgne, kusjuures peamõtte on pandud töökasvatusele. Just kasvatusmajades tuleb välja selgitada igavilge võimed, hurid ja raldunud, et suunata last sel alal töötama. Väljudes kasvatusmajast peavad lapsed olema täielikult ettevalmistatud oma elukutseks.

Töökasvatust rakendatakse ka kahtlasti³⁶⁰ välismaalaste ja kohtu poolt karistatud inimeste sehtes. Nad paigutatakse selliselt ettevalmistatud saadiku paranduslike

359 Ph. Buonarroti I, la. 405-406.

360 „Kahtlasti“ termin võeti kasutusse avastavasti jaanovinide mõjul.

tööde laagritesse, kus töö kaandub tuleb need
inimesed muuta tagasi headeks.³⁶¹

Sellised on üldjoontes rahvusliku as-
sootsiatsiooni radude põhiseisukohtad töö,
kaitsel ja kasvatusel asas. Põhiliselt on need
väga õiged, kuid kannavad siiski seda utoo-
pilisuse pitsert, mis on omade kogu
Babeufi süsteemile. Kogu piirajade koon-
neetsus ei ole Babeuf võimeline koonnu-
nismi ette kujutama ja seetõttu on pa-
ratamatud naiivsed võidustavad ja utu-
pistlikud seisukohtad. Põhiprintsiibid on
aga kahtlemata õiged.

Kagu juba öeldud on rahvusliku
assotsiatsiooni astumine vabatahtlik. Et
seda protsessi kiirendada, siis rakendatakse
ka mõningaid sundusi ja piiranguid ren-
de suhtes, kes sellesse assotsiatsiooni ei kuulu.
Nii on viimased maksustalid, mis juu-
nes nad on ka, aiastaks maksude maks-
jateks...³⁶² Peale selle kehtestatakse ren-
dile teatud ampäevad, millest alates „... ke-
gi ei või tegelda tsivil- või sõjaväelise ame-
tiga, mitte olles nimetatud assotsiatsiooni
liige.“³⁶³ Enamuses aga loodetakse vaba-

361 Ф. Франкфурт, I, lk. 306.

362 Ibid., lk. 319.

363 Ibid., lk. 309.

taktikaalsele ja traditsioonile. Prolegi avab
 teaduse, et needki, kes elavad teiste tööst ei
 leidu vastu töölisi, sest kõik palgatoolised
 ulistavad kahtlemata astuda assotsiatsioon-
 ni liikmes kui olla oma peremehe allu-
 muses. Siis vastu saabubki selline moment,
 et endised omavõimud peavad paratama-
 tult harama ise töötama ja astuvad
 korraldusliku assotsiatsiooni, et saada
 poliitilisi õigusi. ³⁶⁴

Nii suudetaksi mõninga aja möödu-
 des kehtestada nagu Prantsusmaal rea-
 luses kommunistlikud printsipid. Kõik
 inimesed töötavad võrdselt, saavad selu-
 ust võrdselt ja neil on võrdsed õigused.

Kalvustliku assotsiatsioonis on ka omad
 tähtpäevad ja pühad, mille puhul kor-
 raldatase suured pidustused. Samuti
 tähistatakse iga inimese tähtsaid sünd-
 muni nagu eluajal alates sünnist kuni sur-
 mani. ³⁶⁵

Ph. Buonarroti arvates peavad kõik
 tähtsaimad korolekud, pidustused jne.
 olema religioosse iseloomuga. Tema
 arvates ei või religiooni kaotada, kui ähit
 inimeste kasvatus ja nõustamise vahen-

364 H. B. T. Bonnier, Yhteiskunnan koulutus, lk. 7.

365 P. Buonarroti I, lk. 349.

dit.³⁶⁶ Teisel seisukohal on Babeuf ja
 seda just Maréchal mõjul. Nii maa-
 väidab, et jumalaid ei ole elmas, loodus
 sisaldab isendas liikumise põhjused, "kõr-
 valisi jõude ei ole."³⁶⁷ Teises seisuko-
 taolest on Babeuf väinustatud ja ta
 saab Maréchali järgi ka religiooni üheks
 nõhumise vahendiks. Babeuf pole aga
 jäigemindel. Kuna religioossed veendumu-
 sed on halvasti juundunud, siis lubatan
 ka edaspidi kummaidada loodust, põii-
 kest jne.³⁶⁸

vaadeldes kogu Babeufi õpetust
 kommunistlikust ühiskonnast, näeme, et
 selles on palju uusi ja origid ideid rõn-
 nelles XVII - XVIII sajandi utopistide-kommu-
 nistidega. Teiselt poolt on aga küllalt uto-
 pistlikeks vaadud, eriti just konkreetsemas
 ennustuses tuleviku ühiskonnast, vähem
 üldmõtteperioodi käsitlemisel.

Kõldiselt võib öelda, et Babeufi kom-
 munistlikud seisukohad avalduvad roh-
 kem üldteoreetilisel alal, praktiliste ühisk-
 onnuste lahendamisel jääb ta enamuses uto-
 pistiks. See on ka paratamatult, sest tolle

306 Ф. Буонапарту I, л. 344.

367 vt. Т. С. Киреевко, Взмездн маршала, л. 175.

368 Ibid., л. 175 jj.

aja tingimustes ei tal võimaliku õigesti la-
hendada konkreetsed küsimused kommunistli-
ku ühiskonna struktuurist. Siin Babeuf haa-
kab kordama oma eluajate utopistlikke ma-
teid. Piisides iga hinna eest parandada
otsustavalt töötava elanikkonna elutingimusi
ja klltstada tõeline võrdus inimeste vahel,
õuab Babeuf äärmisesse võrdustamisse,
nagu absoluutselt võrdne tarimine, hoi-
tus, ühesugused elanud, hiietus jne.

Nagu teiste utopistide kommunistide
kohta, on ka Babeufide kommunionill ise-
loomulik jämedalt võrdustar ja askeetlik
jeon,³⁶⁹ ütlevad K. Marx ja F. Engels, Kom-
munistliku partei manifestis: Babeufi
õpetuse kui kommunistliku õpetuse „...ei-
meks avaldusvormias oli askeetlik, igasu-
gust eluandimist tauniv, spartalik kom-
munism;“³⁷⁰ kirjutab F. Engels.

Babeuf ei suuda õigesti lahendada
majanduse eluorda, eriti tööstuse osa, linna
ja maa vahelkonna küsimusi. Nõib-olla on
küll eialdatud Ph. Buonarroti väide, et
suured linnad kaovad ja kogu maa

³⁶⁹ K. Marx ja F. Engels, Kommunistliku partei
manifest, T. , ln. 60.

³⁷⁰ F. Engels, Sotsialismi aueuuline uloopvast
teaduslik, K. Marx ja F. Engels, Valitud teosed
kohes köites, v. I, T. 1960, ln. 97.

katub ihtlaselt ilusalt maailadega.³⁷ Paris
 nis Babeuf küll ei aua, kuid õige on see, et
 tööstuse juhtiva osa asendab ta põllumajan-
 dusega.

Kõigeli sellele vaatamata on Babeufi
 õpetus siiski suure värtusega. Ta andis
 hulga hinnatavaid mõtteid ja mida prob-
 leemi püstitas Babeuf esmarahvalt. Tema
 suureks panuseks kommunistlike ideede are-
 nismisunohad. Babeuf näitas, et ühis-
 konna riiklikvaldus peab toimuma revo-
 lutsioonilisel teel, vägivaldse revolutsiooni
 kaudu mille teostab rahvas. Ta tuli järe-
 ldule, et ileminexid kommunistlikus ühis-
 konda eksistents paratamatult ülemineku-
 periood. Suure tähtsusega on tema revo-
 lutsioonilise deatamuri ide. Need sei-
 sunohad moodustavad kõige värtuslikuma
 osa Babeufi õpetuses.

Babeuf püüab selgitada ka klasside
 teaniniist ja klassivõitluse elemust, kuid
 ei suuda selles anda palju uut võruld
 oma eelnäijatega. Ta ei suuda anda neile
 küsimustele teaduslikku seletust.

Lähtudes mitte ühiskonna arengu
 objektivsest seaduspärasustest, vaid loodus-
 pärase võrduse ja mõistustlikkuse seis-

rohalt kaldub Babeuf paratamatult utopiasse. Tema ei saa aimu, et kommunistliku ühiskonna kehtestamiseks poleud sel ajal olemas vajaduslikud baasi. Inimeste vajaduste võrdne rahuldamine pole veel kommunism.

Kuid Babeufi teeneid suu vähenda. Oma aja kohta jääb ta innagi üks suurimaks mõtlejaks. Krestades viibeid ta „Filosofilises maailmas“ uavatus Babeufi teinudena oma arvamus ja kirjutada mis muu põhjalikum töö kommunistlikust ühiskonnast. Võib arvata, et osa oma rign ta olemis muutnud uav ise parandada, kui poleks olemud 27. mail 1797. aastat.

Babeuf aga kuulub kahtlemata ka nende utopistide-kommunistide hulka, „... kes hoolimata kõigest nende õpetuste fantastilisusest ja utopismist kuuluvad kõigi aegade suurimate vaimude hulka ja kes geeniaalselt on ette aimanud loendamatu hulga selliseid tõdesid, mille õigsust me niid keaduslikult tõestame...“³⁷²

Babeuf oli rahendajaks oma eelkäijate XVI - XVIII sajandi utopistide ja jäig-

372. V. I. Lenin, Mis teha?, Teosd V, T. lk. 333.

nera põlvkonda - Oweni, Saint-Simoni ja
 Fourier vahel, selle "... õpetuse otsese ja va-
 hetu järgena"³⁷³ tekkis marksism. Babeufi
 õpetus oli eeskujus nendele prantsuse sotsia-
 listide õpetusele, kes on teadusliku kommun-
 ismi väljakujunemise allikaks.

Babeufi poolt ülestõstatud probleemid
 said teadusliku aluse XIX sajandi 40-ndail
 aastail teadusliku kommunismi rajajate
 L. Maksi ja F. Engelsi töös.

373 K. J. Lenin, Marksismi kolm allikat ja kolm
 komponenti, Teosed, k. 19, T. 1953, lk. 3.

Lõppsõna

Babeufi õpetuse levik ja mõju

Gracchus Babeuf kuulub XVIII sajandi kommunistlike mõtte kõige silmapaist-
vamate esindajate hulka. Tema õpe-
tus kommunistlikust ühiskonnast on
sill utopistlik, kuid ta pole see unista-
mine paremast tulevast, mis on ise-
loomulik XVI - XVIII sajandi mõllejail,
tema elusijatele. Babeuf on neist palju
kõrgemal. Tema ei töötanud milja
mitte ainult teooriat, vaid piirdis
„Võrdsete vandenõu“ abil need ideed
praktiliselt ellu rakendada. Just prakti-
lise tegevuse poolt saab temast neuro-
tutisoomiline kommunist.

Võib õigusega öelda, et „... Babeuf
oli kommunismi suur esindaja, et ta anal-

das hiiglasuurt mõju kommunistide järgnevale põlvkondadele.³⁷⁴ Babeufi ideed annavad uut hoogu ka hilisemale tööliskonnale ja see ei piirdu ainult Prantsusmaaga.

Baburismi ideede einkut teistes Euroopa riikides soodustas just Ph. Buonarroti raamat. Tema „Vandevõu võiduse nimel“ valmistas iduliselt ette seda baburismi taassündi, mis pidi saama võidusa guli revolutsiooni ja tema poolt elluutsutud tööliskonnale tõusu paratamatuks resultaadiks.³⁷⁵

Pärast Babeufi hukkamist baburistide ideed Prantsusmaal säilisid, kuigi võrdlemisi kitsastes ringkondades ja rahvamasid elid mist rõvale jäänud. Salajasel organisatsioonides elasid edasi Babeufi ideed.

Nii kohtusid 1799. a. asutatud Radeuse ja võiduse sõprade ühingu koosseisul baburismi priatsiipidele kindlaks jäänud inimesed. Nendest

³⁷⁴ А. М. Деборин, Сов.-ном. гревия, л. 610.

³⁷⁵ П. П. Усеров, Философия Buonарроти, л. 247.

koosolekutest võtsid osa ka endised Babeufi vandenõu liikmed Drouet ja Lepelletier.³⁷⁶ Kuid need viimased antiivsed taburistid, asudes siigaval põrandal all, ei avaldanud mingit mõju massidele.³⁷⁷ Nende taburistlikud ideed jäid ainult salajase ühingu raamidesse.

Babismist väinis ka ajaniijandus. Repressioonid ja ettevaatus ei lubanud menutadegi Babeufi nime. 1815-1825. a. ajaniijanduses leidub ainult üks vihje Babeufi vandenõule.³⁷⁸

Alls pärast 1730. a. revolutsiooni hõrkavad Babeufi ideed uuesti laiemalt levima. Paljude poliitiliste ühingute, nagu "Rahvasõbrad" ja "Inimese õiguste ühingu" programmid on koostatud Babeufi õpetuse vaimus.³⁷⁹

Pärast 1834. a. ülestõusu aga saadeti need ühingud laiali ja revolutsiooniline liikumine läis põranda alla. Mm.

376 Ж. Доїри, Бабушевская трагедия после смерти Бабуфа и до революции 1830 г. Французский егерник 1960, м. 1961, к. 160.

377 Ibid., к. 183.

378 Ibid., к. 180.

379 С. Бернтайн, Любабушевская пераге 1837-1848 г., Французский егерник 1960, м. 1961, к. 189.

de illegaalne ajarijandus propagandis edasi baburismi ideid. Illegaalne ajalult „Homme libre“ kirjutas: „Mie nõuame samasugust või peaaegu samasugust ühiskonda nagu ka Babeuf.“³⁸⁰ Lida ajalult jätkas baburistlikke traditsioone, seal on see aga segatud mitmesuguste sotsialistide teooriatega.

Tekkis lida uusi salajasi ühikuid, mis oli pind baburismi ideidele. Nii oli August Blanqui väinustatud Babeufi ideedest, rõttes üll mitte ainult Babeufi teoreetilised seisukohtad, vaid ka organisatsioonilise vormi.³⁸¹

Babeufi õpetuse mõju on tunda ka Louis Blanc'i ja Etienne Capet' töodes.³⁸²

1840-ndate aastate algul tootakse ajarijanduses ulatuslikku baburismi propagandat. Kõige silma-

³⁸⁰ С. Бернштейн, Молодым вестям, с. 190.

³⁸¹ М. Л. О. Бланки, Избранные произведения, М. 1952.

³⁸² М. Л. Каде, Путь к социализму в науку, М. 1948.

paistvas Babeufi õpetuse kaitsjaks ja propageerijaks on ajaleht „Egalitair“, mille väljaandjaks oli Deramy, keda poliit-
selt iseloomustab kui „fanaatiliselt kommu-
nismi ideedele ustavat“³⁸³ inimest. Der-
ami kommunistlike ideede eskujuks on
Babeufi õpetus.³⁸⁴

Babeufi kommunistlikud ideed
olid väga populaarsed ka 1836. a. asu-
tatud „Õiglaste liidus“. Kui K. Marx
1844. a. saabus Pariisi, siis märkis ta, et
sealset ühinguid on tugevalt babuvismi
mõju all.³⁸⁵

Suurt propagandistlikku mõju
avaldasid Babeufi ideed ka Belgias,
sest seal ju avaldati esmakordselt Bu-
nartoti „Naudenõu võrduse nimel“.
1828. a.

Saadal aastal ilmus Buonano-
ti töö ka Londonis ingliskeelses tõl-
kes. Suurimad populaarsuse saan-
tas babuvism Inglismaal 1830-40-ndail
aastail tsaritliku liikumise ajal.

383 vt. С. Пепеляев, Любодыбуецаар не-
ваго, лн. 199.

384 vt. III. Дезамм, Когенс одуис ноетн, лн. 1956.

385

Nüimasti liidri O' Brieni tõlkes ilmus
 „Naudenõu võrdus“ nimel meest: Yelli
 assõnas O' Brieni märgib oma ja Babeufi
 raadete nõuandajenuist. Kuigi ta eksis,
 samastades end baburismiga, jääb Babeu-
 fi populatsioon vaieldamatuks. ³⁸⁶

Babeufi ideed tungisid ka Sausa-
 maale. „Nõrdeti“ kohtuprotsessi ajal
 1796-97. a. avaldasid kaubungi ajal-
 led „München“ ja „Frankreich“ kohtu-
 protsessi matejale ja mitmeid artikleid Ba-
 beufi sotsiaalse õpetuse põhiseisusõhta-
 dest. ³⁸⁷

Baburismi õpetus vastu tundsid
 huri mitmed väljapaistvad Sausamaa
 ühiskondlikud mõtte esindajad. Nii
 tunnistas W. Weitling, Sausa moolitaja-
 di kõige varasem silmapaister ideoloog,
 et ta oli 30-ndail aastail seotud baburis-
 miga. ³⁸⁸ W. Weitlingi ja Babeufi õpetu-
 sed on paljus nõuandajavad. ³⁸⁹

386 П. П. Цыков, Философия Французского, т. 252 ж.

387 З. Я. Машковская, Отклики на процесс Ба-
 бефа в Берлине, Французский этно-
 логик 1960, т. 1961, № 128.

388 В. Марков, Бабефи соврешенная илу Бер-
 мания, Французский этнологик 1960, т. 1961,
 № 137 ж.

389 От. В. Вейтлинг, Тарантиш кармонии и
 свободоу, М.-Л. 1962.

Võib arvata, et ka Fichte tundis Babeufi õpetust. Neude raadetes on palju ühiseid seisukohti, kuid pole selge, kas Fichte need just Babeufilt üle võttis.³⁹⁰

XIX sajandi 30-40-ndail aastail tutvuvad Buonarroti raamatute aasaku Babeufi õpetusega ka venekeelsete. Nii olid Slerzen ja Eugener tuttavad babuunimiga, kuid nad ei osanud seda õigesti hinnata.³⁹¹ Vene revolutsionäride esimene põlvkond oli oma klassielumusest võõras Babeufi ideoloogiale ja praktikale. Tingimused selle vastuvõtuks taasisid hiljem.

Liit võime, et Babeufi mõju ei piirdu kaugeltki ainult Prantsusmaaga. Babuunistide liikumise traditsioon annab tõuse revolutsioonilisele liikumisele pagudes maades.

Babeufi õpetuse vastu tunnevad huvi pagud töölisklassi ideoloogid ja ka sotsialistid - utopistid. Niiastest arendab Babeufi kommunistlikke

390 В. Марков, Бабёф и Террасмье, эк. 149 jj.

ideid kõigi jätkuvalt edasi
 Fourier.³⁹² Fourier' ja teiste mant-
 sure sotsialistide õpetuste põhjal arenda-
 vad kommunistliku õpetust edasi K. Marx
 ja F. Engels, andes sellele teadusliku aluse.

392 vt. M. Зурье, Избранные сочинения,
 т I-II, М.-Л. 1951-1954.

Kasutatud kirjandus

I Marksismi-leninismi klassikud.

1. Marx, K. ja Engels, F., Kommunistliku partei manifest, T. 1955.
2. Маркс К. и Энгельс Ф., Святое семейство, К. Маркс и Ф. Энгельс, Сочинения, т. I, М. 1955, лк. 3-230.
3. Engels, F., Anti-Dühring, T. 1954.
4. Engels, F., Totsialismi arenemine utopiast teaduseks, K. Marx ja F. Engels, valitud teosed kahes köites, II k., T. 1960, лк. 74-127.
5. Энгельс Ф., [Тисьмо] К. Кауцскому, 20 февраля 1889 г., К. Маркс и Ф. Энгельс, Избранные письма, М. 1953, лк. 407-411.
6. Lenin, V. I., Marksismi kolm allikat ja kolm komponenti, Teosed, XII k., T. 1953, лк. 3-8.
7. Lenin, V. I., Mis teha? Teosed, I k., T. 1951, лк. 309-480.

II Allikad:

1. Буонарроти Ф., Заговор во имя равенства, именуемый заговором Габера, т. I-II, М-Л. 1948.
(= Ф. Буонарроти I, II)
2. Неопубликованные письма Габера, Французский ежегодник 1960, М. 1961, кк. 252-274.
(= Письма I)
3. Неопубликованные письма Г. Габера, Новая и новейшая история № 5, 1960, кк. 97-111.
(= Письма II)
4. Новые документы Тракка Габера, Вопросы истории № 2 1961, кк. 109-116.
(= Документы)

III Enivalane kirjandus:

1. Бернштейн С., К истории "Постоянного кадастра", Французский ежегодник 1961, М. 1962, кк. 485-487.
(= С. Бернштейн, К истории "Постоянного кадастра")
2. Бернштейн С., Необабувистская печать 1837-1848 гг., Французский ежегодник 1960, М. 1961, кк. 188-209.
(= С. Бернштейн, Необабувистская печать)

3. Бланки Л. О., Избранные произведения, М. 1952.

4. Далин В. М., Начало политической деятельности Бабефа, Французский этнографический журнал 1960, М. 1961, кн. 20-47.

(= В. М. Далин, Деятельность Бабефа)

5. Далин В. М., Незвестная рукопись Бабефа, Французский этнографический журнал 1958, М. 1959, кн. 184-205.

(= В. М. Далин, Рукопись Бабефа)

6. Далин В. М., Третий отзыв Бабефа о Робеспьере, Новая и новейшая история № 3 1960, кн. 120-121.

7. Далин В. М., Робеспьер и Бабеф, Новая и новейшая история № 6 1958, кн. 88-97.

(= В. М. Далин, Робеспьер и Бабеф)

8. Далин В. М., Социальные идеи Бабефа накануне революции, Новая и новейшая история № 1 1961, кн. 52-71.

(= В. М. Далин, Социальные идеи Бабефа)

9. Деборин А. М., Социально-политическая доктрина Гракха Бабефа, Из истории общественных движений и международных отношений, М. 1957, кн. 224-244.

(= А. М. Деборин, Доктрина Бабефа)

10. Деборин А. М., Социально-политические учения нового времени, т. I, М. 1958.
(= А. М. Деборин, Соц.-полит. учения)
11. Дезамп П., Кодекс обличности, М. 1956.
12. Добролюбовский К. Т., Термидор, очерки по истории массовой борьбы во Франции в 1794-1795 гг., Одесса 1949.
(= К. Т. Добролюбовский, Термидор)
13. Добролюбовский К. Т., Термидорская реакция, Историк-Марксист, т. I, М. 1926, кк. 96-112.
(= К. Т. Добролюбовский, Термидорская реакция)
14. Домманте М., Бабеф, Л. 1925.
(= М. Домманте, Бабеф)
15. Домманте М., "Равные и конституция 1793 года, Французский ежегодник 1960, М. 1961, кк. 72-94.
(= М. Домманте, "Равные")
16. Дотри Ж., Бабувистская традиция после смерти Бабефа и до революции 1830г., Французский ежегодник 1960, М. 1961, кк. 153-187.
17. Фурье Ш., Избранные сочинения, т. I - IV, М-Л. 1951-1954.
18. Garaudy, R., Die französischen Quellen des wissenschaftlichen Sozialismus, Berlin 1954,
(= R. Garaudy)

19. Гордон Л.С., социальная утопия в общественном мнении Франции XVIII века, Учёные записки Пермского государственного педагогического института, вып. 28, Пермь 1961, кн. 79-93.

(= Л.С. Гордон).

20. Кабе Э., Путешествие в Икарию, М. 1948.

21. Кучеренко Т.С., Роль Сильвена Марешаля в „заговоре равных“, Новая и новейшая история № 6 1961, кн. 114-121.

(= Т.С. Кучеренко, Роль Марешаля).

22. Кучеренко Т.С., Социально-политические взгляды Сильвена Марешаля, История социалистических учений, Сборник статей, М. 1962, кн. 149-185.

(= Т.С. Кучеренко, Взгляды Марешаля).

23. Lefebvre, G., Die Ursprünge des Kommunismus von Babeuf, Jacobinern und Sansculotten, Berlin 1956, кн. 191-202.

(= G. Lefebvre).

24. Лefевр Ж., „Разговор зашел о Бабефе“, Французский ежегодник 1960, М. 1961, кн. 14-19.

(= Ж. Лefевр).

25. Михтенберте А., Социализм и Французская революция, Петербург 1907.
(= А. Михтенберте)
26. Манфред А. З., Бабеф, Ф. Тюонар-ротти, заговор во имя равенства, именуемый заговором Бабефа, т. II, М.-Л. 1948, вк. 340-348.
(= А. З. Манфред, Бабеф)
27. Манфред А. З., Франция в период термидорианской реакции, Директория, Всемирная история, т. VI, М. 1959, вк. 56-68.
(= А. З. Манфред, Директория)
28. Манфред А. З., Великая Французская буржуазная революция XVIII века. 1789-1794, М. 1956.
(= А. З. Манфред, Французская революция)
29. Марков В., Бабеф и современная ему Германия, Французский ежегодник 1960, М. 1961, вк. 136-153.
(= В. Марков)
30. Машковская Ю. Я., Отклики на процесс Бабефа в Германии, Французский ежегодник 1960, М. 1961, вк. 121-133.
31. Матвеев А., Термидорианская реакция, М.-Л. 1931.

32. Матвеев А., Террор, Французская революция, т. III, М. 1960.
(= А. Матвеев, Террор).
33. Торшичев Б. Ф., Коллективизм, посвященный изучению Бабефа и бабувизма, Французский естествоедник 1960, М. 1961, кн. 275-278.
34. Соболев А., Секционеры и бабувисты, их социальный состав, Французский естествоедник 1960, М. 1961, кн. 210-226.
(= А. Соболев)
35. Сюрато Ж. Р., Бабувисты, "красная опасность" и пропаганда Директории (1796-1798), Французский естествоедник 1960, М. 1961, кн. 95-120.
(= Ж. Р. Сюрато)
36. Щеголев П. П., Филипп Буонапарроти и его книга "Заговор равных", Ученые записки, Серия исторических наук, вып. 6, Л. 1940, кн. 230-263.
(= П. П. Щеголев, Филипп Буонапарроти)
37. Щеголев П. П., После термидора, Очерки по истории термидорианской реакции, М. 1930.
(= П. П. Щеголев, После термидора)
38. Щеголев П. П., Заговор Бабефа, Л. 1927.
39. Захер Я. М., Бабеф и "бешеные", Французский естествоедник 1960, М. 1961, кн. 48-71.
(= Я. М. Захер, Бабеф и "бешеные")

40. Захер Я. М., К вопросу о значении взглядов Анаксгора Молиста для предстоящих социалистических идей, Французский этнограф 1961, М. 1962, в. 95-108.
41. Парм Е. В., Дело Бабефа, очерки и характеристики из истории европейского общественного движения в XIX веке, С-Петербург 1903, в. 159-209.
(= Е. В. Парм, Дело Бабефа)
42. Парм Е. В., Рабочий класс во Франции в эпоху революции, сочинения, т. II, М. 1957.
(= Е. В. Парм, Рабочий класс)
43. Парм Е. В., Терминология и термины, сочинения, т. VI, М. 1959, в. 319-562.
(= Е. В. Парм, Терминология и термины)
44. Вейтлинг В., Гарантии гармонии и свободы, М-Л. 1962.
45. Волин В. П., Движение «равных» и их социальные идеи, Ф. Бюонарроти, Заговор во имя равенства, именуемый заговором Бабефа, т. I, Л. 1948, в. 5-49.
(= В. П. Волин, Движение «равных»)
46. Волин В. П., Французский утопический коммунизм, М. 1960.
(= В. П. Волин, Утопический коммунизм)
47. Волин В. П., Место бабунизма в истории социальных идей, Французский этнограф 1960, М. 1961, в. 7-13
(= В. П. Волин, Место бабунизма)

48. Воллин В. П., Наследие утопического социализма, истории социалистических учений, Сборник статей, М. 1962, кн. 7-33.
49. Воллин В. П., Развитие общественной мысли во Франции в XVIII веке, М. 1958.
(= В. П. Воллин, Общественная мысль).

Sisukonol

1. Sissejuhatus lk. 2.
3. Ept. Termidoorlik Prantsusmaa lk. 14.
3. Ept. Gracchus Babeufi kommunistlike
ideede kujunemine ja "Sõndsete vande nõu" lk. 50.
4. Ept. Gracchus Babeufi utopistlik
kommunism lk. 76.
5. Lõppsõna. Babeufi õpetuse loik ja mõju lk. 122.
6. Kasutatud kirjandus lk. 130.